

Siyasal Vakfi

İ.Ü. SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ MEZUNLARI ve MENSUPLARI VAKFI

B Ü L T E N İ

Yıl: 3 - Sayı: 3 - Şubat 1996

Vakıf'tan Haberler

Özelleştirmede Beklentiler ve Sorunlar

Veysi Seviğ ile Röportaj

Adnan İnci ile Röportaj

İLHAN ÖZYÜREK

**Not : Siyasalı
Kardeşlerimiz arasındaki
hayırlı işlerde özel indirim
uygulanır.**

**Yavuz Selim Cad. No: 49/B Fatih-İSTANBUL Tel:
(0.212) 521 31 40 - 521 26 76**

COMEDIA

BİLGİSAYAR SİSTEMLERİ
ÇÖZÜM ve İLETİŞİM
HİZMETLERİ LTD.

İkinci Tepeoğlu Cad. Aynı Diligü Sk. No. 10
Mecidiyeköy 80300 İstanbul/TÜRKİYE
Tel : 212 288 50 79 - 288 66 45
212 273 04 46 - 273 03 39
Fax : 212 288 66 45
AppleLink: COMEDIA.TURK

Bilgi ve İletişim
Merkezi

Zet

ZET BİLGİ İŞLEM
TİCARET ve DANIŞMANLIK LTD.ŞTİ.

Apple Yetkili Satıcı, Novell Yetkili Satıcı
Tamir - Bakım, Eğitim - Destek

PeTRaN

BİLGİSAYAR
SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ

Bilgisayar, Yazıcı, Tarayıcı
Tüketim ürünleri

Büyükdere cad. Saadet Apt.K.4 65/7 80310
Mecidiyeköy /İstanbul
Tel: (212) 288 02 38 - 288 05 33 - 272 58 94
Fax: (212) 267 01 42

ilgitanitim

DAVUTPAŞA CAD. NO: 12/323 (TİM 2)
TOPRAKLI İS. MERKEZİ TOPRAKLI İSTANBUL
TEL: 544 82 70 Fax: 577 64 90

Sahibi

Siyasal Vakfı
Yönetim Kurulu Adına
Zeynel KOÇ

Genel Yayın Danışmanı

Fahri SOLAK

**Bu Sayıya
Katkıda Bulunanlar**

Yasemin AYDIN
Derya BOĞAZLIYAN
S. Ahmet İŞKİN
Zeynel KOÇ
Fahri SOLAK
Nergiz YILMAZ

Teknik Hazırlık

Sina 531 60 75

Renk Ayrımı

İzdüşüm

Baskı

Prestij

Adres

Siyasal Vakfı Yavuzselim Cad.
Müstakimzade Sok.
No:34 Kat:1 Fatih-İstanbul
Tel: (0.212) 533 83 28

Muhterem Okuyucularımız,

Bültenimizin üçüncü sayısı ile yine sizlerle birlikteyiz. İçinde bulunduğumuz Ramazan ayının hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Bültenimizin bu sayısında da vakıf çalışmaları ile ilgili bilgiler yanında, ilginç röportajları da okuma imkanı bulacaksınız.

Vakfımız ilmi konferansları geçtiğimiz dönemde de sürdürüldü. Bültenimizin sayfalarında bu konferansların dökümü yanında, geçen dönem yapılan konferanslardan mensuplarımızdan Aslan Yaman'ın konuşmasının bant çözümlerini okuyabileceksiniz. İnşallah bu uygulamamızı sürdüreceğiz.

Fakültemiz öğrencisi arkadaşlar hocalarımızdan Dr. Veysi Seviğ ile uzun ve ilginç bir söyleşi gerçekleştirildi. İlgi ile okuyacağınızı umduğumuz bu söyleşiyi gerçekleştiren arkadaşlara ve bizlere zaman ayıran hocamıza teşekkür ediyoruz.

Bu sayımızda camiamız mensupları ile yaptığımız röportajlar çerçevesinde Adnan İnci ile görüştük. Bu söyleşinin, nesiller arası tecrübe aktarımında katkısı olacağına inanıyoruz.

Vakıf üyelerimizin tanıtımını bu sayıda da sürdürüyoruz. Ayrıca Pano ve Basında Siyasal Vakfı Köşeleri yer alıyor.

Vakıf çalışmalarına her türlü desteğinizi bekliyor, bu vesile ile selamlarımızı sunuyoruz.

Vakfımızın kültürel ve sosyal faaliyetleri

Vakfımız kuruluşundan bu yana sürdürdüğü kültürel ve sosyal faaliyetlerini, içinde bulunduğumuz dönemde de aksatmadan yerine getirdi. Yaz tatilinin bitmesi ve okulların açılması ile birlikte, Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencilerinin kaldığı, erkek ve kız, evlerin çeşitli ihtiyaçları karşılandı. Eksik olan çeşitli eşyalar temin edildi.

Ayrıca, İstanbul Büyükşehir Belediyesi bu yıl yine Yüksek Öğrenim Bursu verdi. Bu burslarla ilgili öğrenciler bilgilendirilerek, başvurmaya teşvik edildiler. Sözkonusu burs imkanından, fakültemiz öğrencilerinden azımsa-

namayacak bir sayının yararlanıyor olması bizleri sevindirdi.

Bilindiği gibi 24 Aralık 1995 - Pazar günü erken genel seçimler yapıldı. Bu seçimler öncesi vakıfta mensuplarımız ve misafirlerimizin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda görüş alış-verişinde bulunuldu, fikir jimnastiği yapıldı.

Konferanslar

Tüm bunların yanında vakıfta onbeş günlük konferanslar da sürdürüldü. Bu çerçevede; 4 Kasım 1995 - Cumartesi günü Borsa uzmanı Mustafa Büyükbacı "Tür-

kiye'de Borsa-Teori, Uygulama ve Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar" konulu bir konferans sundu. Yine Kasım ayı içerisinde vakfımız mensuplarından Yard. Doç. Dr. Gülfeddin Çelik "Osmanlı'da Sosyo-Ekonomik Yapı ve Göçler" konusunda konferans verdi.

Aralık ayı içinde ise, 16 Aralık 1995 tarihinde İstanbul Defterdar Yard. Genç Osman Yaraşlı tarafından "Kamu Maliyesinde Reform İhtiyacı" konulu bir konferans verildi. Yine 30 Aralık 1995 - Cumartesi günü Doç. Dr. Numan Kurtulmuş "Global Değişim Süreci İçinde İslam Dünyası" konusunu sundu.

Ramazan ayının gelmesi ile ara verilen konferans programlarını bahar döneminde de sürdüreceğiz. Bildiğiniz gibi vakıfta yapılan konferansların bant çözümlerini Bültenimizde yayımlayarak sizlere ulaştırıyoruz. Bu sayımızda Aslan Yaman tarafından vakfımızda verilen "Özelleştirme'de Beklentiler ve Sorunlar" konulu konferansı yayımlıyoruz.

İftarlar

Nihayet, öğrencilik dönemimizden bu yana aksatmadan sürdürdüğümüz geleneksel iftarlarımızı bu yıl da gerçekleştiriyoruz.

Vakfımızın geleneksel iftarı 11 Şubat 1996 - Pazar akşamı yapılırken; vakfımız tarafından öğrenci arkadaşlarımız için düzenlenen iftar 6 Şubat 1996 - Salı akşamı gerçekleştirilecek. ■

Özelleştirmede beklentiler ve sorunlar

Aslan YAMAN*

İktisadi teşebbüs kurma ve işletilme olgusunun bir takım siyasal nedenlere dayandığına; esasında Türkiye'nin iktisaden insanların

na inanıyorum. Tarihi perspektif içerisinde yaptığım çalışmalar beni destekler niteliktedir.

KİT'lerin Türkiye'de oluşturulmalarından itibaren aynı zamanda bunlar problem olarak ta görülmeğe başlanmışlardır. Bir taraftan devlet iktisadi teşebbüs kurarken, öbür taraftan bu KİT'lerin nasıl ve ne şekilde olursa olsun devlet işletmeciliğinden çıkarılabilmesi için yollar yöntemler aramıştır. Ama sonuçta her iktisadi teşebbüs iktidarların güçlerini arttırmak için bir mekanizma olmuştur. Bu

herhangi bir KİT olgusu olmaksızın ya da devletin düzenleyici fonksiyonundan öteye herhangi bir fonksiyon ifa etmeksizin yaşayabileceğine, bir takım insanların müteşebbis olarak bu toplumda yerlerini alabileceğine, KİT'lerin oluşturulmasıyla Türk insanın teşebbüs gücünün sınırlandırıldığı-

yolla, iktidarı kullanmak, iktidar menfaatlerini seçmenlerine yahut taraftarlarına dağıtmak son derece cazip gelmiş ve bu KİTlerin özelleştirilmesiyle ilgili olarak çok somut adımlar atılamamıştır. Birçok kanun hükümlerinin olmasına veya bu konuda birçok niyet belirtilmesine rağmen somut

* Aslan Yaman, 1962 Kırşehir/Kaman doğumlu. İ. Ü. S. B. F.'den 1985 yılında mezun oldu. 1987 yılında Başbakanlık Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı'nda Uzman Yardımcısı olarak göreve başladı. Halen Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nda Daire Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Bu yazı, Sayın Aslan YAMAN'ın 17.12.1994 tarihinde Siyasal Vakfı'nda verdiği "Özelleştirmede Beklentiler ve Sorunlar" konulu konferansın bant çözümüdür.

gelişme sağlanamamıştır.

Ben burada enteresan bir şeyi belirtmek istiyorum. Türkiye’de özelleştirme düşüncesi, yani KİT’lerin ortadan kaldırılması düşüncesi, Cumhuriyet Hükümetlerinin bir programı değil. Cumhuriyet öncesinde de bir takım insanlar, Türkiye’de devlet işletmeciliğinin ortadan kaldırılmasını bunun yerine, şu yada bu şekilde bu işletmelerin özel kesime devredilmesini düşünmüş, programlamışlardır. Mesela 1871 yılındaki Ali Paşa’nın zamanın Sultanına yazmış olduğu bir tavsiye mektubunda diyor ki: “Zâtı Şahanelerinin hem kendi özel çıkarları için hem de genel çıkarlar adına devletin maaşlı memurlarınca yönetilen fabrikalardan vazgeçmelerini öğütlemekteyiz. Devlet fabrikaları çok masraflı olup gelişmeye yatkın olan özel sanayiye boğmaktadır. Elimizdeki önemli birinci sınıf malzeme, yapı, teçhizat hisse senedine çevrilip devlet fabrikalarının sevk ve yönetimi özel şirketlere teslim edilmelidir. Sultanımız ve hükümeti bu şirketlerin sadece hissedarı olacaklar ve çıkarları hisse senedi oranlarına göre temsil edilecektir. Her hissedarın hissedarlar meclisinde temsilcileri bulunacak ve bu temsilciler denetim görevlerini yerine getirip temettüleri toplayacaklardır.” diyor. Ali Paşanın tavsiye ettiği KİT’ler ise şimdiki Türkiye Denizcilik İşletmelerinin ağa babası olan Şirket-i Hayriye-i Osmaniye’dir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Osmanlı İmparatorluğundan tevarus eden şirketlerle ilgili olarak bir banka kuruluyor; Sanayii ve Maadin Bankası. Kuruluş Tarihi 1926 olan bu bankanın temel fonksiyonu da Osmanlı Devleti’nden gelen bazı işletmelerin, mesela Bakırköy Basma Müessesesinin, Beykoz Kunduranın veya Hereke Halı Sanayiinin alınıp işletilmesini ve uygun fırsat bulunmasını müteakip de, özel sektöre devredilmesini öngörüyor. Ancak Sanayi ve Maadin Bankası çok önemli oranda bu fonksiyonunu yerine getirmeksizin 1928 yılında belki ekonomik krizin ge-

tirdiği bir zorunluluk olarak kapatılıyor.

1983 yılında seçimler yapıp ANAP Hükümeti kuruluncaya kadar, Türkiye’de gelmiş geçmiş bütün hükümetlerin tamamına yakının programına özelleştirme girmiştir. Bunlardan en önemlisi 1950 yılında kurulan hükümetin programıdır. Başbakan Adnan MENDERES, İktisat Fakültesi eski öğretim üyelerinden Prof. Dr. Muhlis Eteyle, Prof. Hırşe “KİT’lerin özel kesime devredilmesi” adında bir çalışma yaptırıyor. Fakat bu iktisadi teşebbüslerin hükümete vermiş olduğu güç ve imkanlar sayesinde hiçbir teşebbüs özel kesime devredilmeden, yahutta devredilemeden 1960 yılına kadar geliniyor. Ancak 1950’li yılların Türkiye Ekonomisi için önemli bir kilometre taşı görevi de, ilk olarak halka açık şirketlerin kurulmaya başlanmalarıdır. Bunların en önemlileri Çukurova Elektrik Şirketi, Kepez Elektrik Şirketi, on adet çimento fabrikası, Migros ve Gima Şirketleri gibi şirketler halka açık şirketler statüsündedir. Özel kesimin oluşturulması yolunda belirli adımlar atılmış ve o tarihlerde oluşan özel kesime ciddi boyutta destek verilmiştir. Devlet 1950’lerden sonra bütün olarak işletmeciliği kendisi yapmak yerine, özel kesimin sermayesine katılmıştır.

1960’lı yıllarda özellikle Demirel Hükümetleri döneminde KİT’lerin özelleştirilmesi konusunda niyet belirtileri görülmüştür. 440 ve 441 sayılı yasalarda KİT’lerin rehabilite edilmesi konusu gündeme gelmiştir. 1970’li yıllardan sonra, 1978 yılında Türkiye tam tersine bir görüntü çizmeye başladı. Özellikle Ecevit hükümetinin kurulmasından sonra başta birtakım doğal kaynaklar veya enerji üreten tesislerin, Petrol rafinerilerinin devletleştirilmesiyle Türkiye, o tarihe kadar özel kesimi geliştirmek yolundaki düşüncesinden önemli bir sapma gösterdi ve devletleştirmeye doğru hızlı bir adım attı.

1983 yılında ANAP’ın iktidara gelmesinden sonra Sivil Havacılık mevzuatında yapılan değişiklik ile sivil havacılık liberali-

ze edilmiştir. Bu değişiklik çok önemli bir değişikliktir. Tanımı gereği özelleştirmeyi bir taraftan devletin iktisadî faaliyetlerden çekilmesi olarak nitelersek, diğer taraftan da bir takım faaliyetlerin yapılmasından vazgeçmesi ya da yasal olarak o sektöre giriş ve o faaliyeti yapma konusunda yasal bir serbestlik tanınması da aynı zamanda bir özelleştirme. Bu doğrultuda özelleştirme ile ilgili yapılan ilk düzenleme, sivil havacılık mevzuatında yapılan bir değişiklik ile sivil havacılık kurumlarının faaliyet göstermesine imkan tanınmasıdır. 1984 yılında

bunu takip eden 3096 sayılı kanunla -halihazırda bu kanun tartışılıyor- Türkiye'de elektrik enerjisi üretimi, iletimi ve dağıtımını konusunda özel sektöründe sektöre girmesi ve bu işleri yapması imkan dahilinde getirilmiş ve

bu doğrultuda Aktaş Elektrik uygulaması başlatılmıştır. O tarihlerde hükümette şöyle bir düşünce vardı: "Özelleştirme, ya her şirket kendi kendini özelleştirmek suretiyle yapabilir ya da bu şirketlerin hepsinin üstünde bir özelleştirme birimi oluşturulur, bu birim sayesinde yerine getirilir." Başlangıçta hükümet her bir şirketin kendi kendisini özelleştirmesi konusunda bir görüş bildirirken, daha sonraları bunu değiştirerek merkezi bir özelleştirme idaresi kurdu. Merkezi özelleştirme idaresi ilk olarak Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi şeklinde idi. Daha sonra Kamu Ortaklığı İdaresi haline getirildi. En son olarak da 4046 sayılı yasa ile Özelleştirme İdaresi haline döndü.

Özelleştirme İdaresinin en önemli fonksiyonu; KİT'ler ile KİT dışındaki devletin

ya da taşra teşkilatında ki İl Özel İdarelerinin veya belediyelerin hissedarı olduğu kurumlarda Özelleştirme işlemlerini gerçekleştirmek, bunların dışında limanlar, hastaneler ve okullarında özelleştirilmesi konusunda fiilen iş yapacak kurumlara teklif ve destek vermektir.

1983 yılından sonra bir merkezî Özelleştirme İdaresinin kurulmasıyla bir takım çalışmalar yapıldı. Neyi, niçin özelleştireceğiz soruları gündeme geldi. Bu doğrultuda meşhur Morgen Bank'ın bir çalışması olmuştur. Buna da özelleştirmede Master Planı deniliyor.

Buna göre Türkiye'deki o zaman ki hükümet yetkilileri nezdinde bir anket yapılıyor. Ankette Türkiye'de hangi amaçları adına özelleştirmenin gerçekleştirilmesi gerektiği soruluyor. Anket sonucuna göre özelleştirmede ondört temel ilke var. Bunlar;

- (1) Pazar güçlerinin ekonomiyi canlandırmasını sağlamak,
- (2) Üretkenliği ve verimliliği artırmak,
- (3) Mal ve hizmetlerin kalite ve miktar olarak çeşidini artırmak,
- (4) Hisse sahipliğini artırmak,
- (5) Sermaye piyasasının gelişmesini hızlandırmak,
- (6) KİT'lere hazine desteğini en aza indirmek,
- (7) KİT'ler tarafından uygulanan tekelci fiyatlandırma ile dolaylı vergileri azaltmak,
- (8) Hükümetin politika ve düzenleyici konular üzerinde serbestçe çalışacağı zamanı sağlamak,
- (9) Modern teknoloji ve üretim tekniklerini geliştirmek,
- (10) Çalışanlara hisse verilmesi suretiyle

sermaye mülkiyetini tabana yaymak,

(11) Sanayideki kamu-özel mülkiyet dengesini değiştirmek,

(12) Yabancı yatırımlar sayesinde uluslararası ekonomik-politik bağları güçlendirmek,

(13) Mevcut sermaye yatırımlarının getirisini artırmak,

(14) Devlete gelir sağlamak.

1986 yılından 1994 yılına gelindiğinde 4046 sayılı yasada üç temel amaç sayılmıştır,

(1) Sermaye mülkiyetini tabana yaymak,

(2) Kamu giderlerini azaltmak,

(3) Üretim ve verimliliği artırmak.

1986'dan 1994'e bu üç temel amaç ön plana çıkmıştır.

Türkiye'de 1986 yılında çıkan 3291 sayılı kanundan bu güne kadar yapılan özelleştirmeler yaklaşık olarak nelerdir? 1986 yılında o zamanki hükümetin de çok önem verdiği ve Türkiye ekonomisi için devrim demelerine rağmen hızlı mesafe alamadıkları bir husus var. Bu da özelleştirmenin fiilen gerçekleşmemiş olmasıdır. 1986-1994 arası 127 kamu şirketi özelleştirme kapsamına alınmıştır. Bu dönemde, kısmen ya da tamamen 80 kadar kamu şirketinin özelleştirilmesi tamamlanmış veya kısmen halka arz suretiyle hisse senetlerinin bir kısmı halka satılmıştır. Bu dönemde özelleştirmeden elde edilen gelir, 19 trilyon 809 milyar 609 milyon TL dir. (2 milyar 272 milyon \$). Bu dönemdeki özelleştirme gideri de, 2 milyar 580 milyon \$'dır. Yani gelirinden daha fazla gideri olan bir özelleştirme değildir. Elde edilen gelirlerin kullanım yerlerine baktığımızda? Özelleştirme sonucunda; ilgili kuruluşlara 348 milyon \$, danışmanlık hizmetleri için 23 milyon \$, ilan ve reklam gideri için 24 milyon \$, sermaye iştiraki olarak 1,6 milyon \$ İ.M.K.B. da hisse senedi alımı için 134 milyon \$ ve 387 milyon \$ da hazineye ödeme şeklinde gerçekleşmiştir. Bunlar içerisinde açıklanması gereken nokta 6 milyon \$

ödeme esas itibarıyla Türkiye Hükümetinin para bulamayıp ta yapmayı hedeflediği bir takım yatırımlara aktardığı kaynaklardır. Bunlar nelerdir? En önemli üç kalemi var: 1. Ereğli Demirçelik Fabrikasının kapasite artırma ve modernizasyonuna ayrılan para 2. Petkim Petro-kimya tesislerinin fiilen faaliyete geçirilmesi ve bağlı şirketi Petlas'ın yatırımının tamamlanmasına ilişkin yatırımlar. 3. T.H.Y. filosunun yenilenmesi için aktarmalardan oluşan harcamalar. Böylelikle özelleştirmenin gelirleri giderlerinden daha az olur.

Özelleştirmenin Türk sermaye piyasaları üzerinde birçok ciddi ve önemli etkileri olmuştur. Halka arz yoluyla yapılan işlemlerde yaklaşık olarak 192.991 kişiye biz ulaşabilmiş ve hisse senedi satabilmişiz. Bu oldukça önemli bir payı ifade ediyor. Çünkü bu halka arz ile başladığımız 1988 yılında (Teletaşın hisselerinin satılması ile başlamıştı) yaptığımız bir çalışmaya göre Türkiye'de 1988 yılında 13 bin kişi hisse senedi sahibidir. Bu zaman içerisindeki gelişmelere göre en son yaptığımız çalışmaya göre 3 - 3,5 milyon hisse senedi sahibi vardır. Bunu özelleştirmenin ciddi bir yan etkisi olarak görüyoruz. Bunun dışında bir takım yarım kalmış tesisler mesela Kemah, Iğdır, İspir, Tortum, Pasinler, K. Maraş ve Kilis'te bir takım tesisleri özelleştirmek suretiyle ekonomiye kazandırmışız.

Özelleştirmenin esasında Türkiye gündemine gelmesinde önemli bir sebebi var. O da globalleşmenin bir neticesi olarak Türkiye ekonomisine bir uygulama politikası olarak girmiştir. Bunun sebepleri de son derece basittir; 1- Globalleşme ile rekabet iç piyasalardan (domestic) çıkmış, uluslararası piyasaya taşınmıştır. 2. Globalleşmenin neticesi olarak ekonomik ölçekler (O tarihe kadar tanımlanan) anlamlarını yitirmişlerdir. 3- Uluslararası olmayan maliyet ve uluslararası olmayan fiyatlandırma anlamını yitirmiştir. İşte Uluslararası piyasalarda satış ya-

pacak derecede bir maliyet yapısını oluşturamıyorsanız sizin yapmış olduğunuz üretimin hiçbir anlam ve önemi yoktur gibi bir netice ortaya çıkmıştır. Bu globalleşme, özelleştirme üzerinde yoğun bir baskıya yapmasına yol açmıştır.

1994 yılında çıkarılan 4046 sayılı kanun uygulanması çok zor olan bir kanundur. Bu kanunda özelleştirme işi bu tarihe kadar ekonomik olarak nitelendirilen özelleştirme işi ekonomik saiklerden arındırılarak hukuki saiklere oturtulmuştur. Artık özelleştirme yapmak tam olarak bir hukuk işidir. Özelleştirme için belli proseslerden geçmek gerekiyor. Bu da amaçlardan ziyade yöntemleri ön plana çıkarmıştır. Hukuk, insanların ihtiyacı olan bir düzenlemedir. Halbuki bu düzenleme bir ihtiyaçtan ortaya çıkan bir düzenleme değildir. Bu düzenleme ile yapılmış ihtiyaçlar bu kanuna uydurulmaya çalışılmıştır. Bu kanun çok önemli bir uygulama modeli çıkaracak

ve özelleştirmenin sürat ve hacim kazanmasını önleyecektir. En önemli özelliği bütün Türkiye'deki devlet şirketlerini iki esasa ayırmıştır: 1- Direkt olarak özelleştirilecek kuruluşlar 2- Yeniden yapılanması gereken kuruluşlar. Bu yeniden yapılanma kapsamına alınan kuruluşlarda özelleştirme kapsamında sayılarak bir takım bürokratik yeni mekanizmalar eklenilmesi suretiyle olay iyice felç haline gelmiştir.

Özelleştirme Yapılamamasının Nedenleri

1984 yılından 1994 yılına kadar gelmemize ve çok lafını etmemize rağmen bir türlü uygulayamadığımız özelleştirmenin uygulanamayışının sebepleri üzerinde durmak istiyorum. Bana göre bu üç ana nedene dayanıyor. 1- Siyasi nedenler 2- Ekonomik ve sosyal nedenler 3- Bürokratik nedenler.

1- SİYASAL NEDENLER - a- Hükümetlerin belli bir kararlılık içinde olmaması b) Hükümetlerin özelleştirmeye yönelik siyasal bir programının olmaması c) Bakanların nüfuz alanlarını kaybetmek istememeleeri. Çünkü ülkemizdeki KİT, yapılanması itibariyle her KİT'in en tepesinde nihaî olarak bir bakan bulunmaktadır. Bu durum bazen

KİT'in özelleştirme kapsamında ilgili bakanın işsiz kalmasına yol açabiliyor. Bu bakımdan da ilgili bakanlar muazzam bir direnç gösteriyor. Bir taraftan da özellikle yatırımcı bakanlık yani yatırım yapan bakanlık iseniz bu sizin siyasal taleplerinizi

karşılamanız için son derece uygun iklim ortaya koyuyor. d- Parlemlenterlerin kendi bölgelerindeki özelleştirmeye şiddetle karşı çıkması e- Sorumlulukta bürokrasiye olan güvensizlik.

2- EKONOMİK ve SOSYAL NEDENLER a- Efektif tasarruf yetersizliği ve buna bağlı olarak yurt içi tasarruflarının düşük olması, çünkü gelir düşük.

b- İşadamlarımızın mevcut ekonomik dengeleri olan kayıtsız bağılıkları Özel sektör, bazen ara mamülü satın alan, bazen de sürekli olarak mal sattığı bir yapıya sahiptir. Bu dengenin bozulacak olması işadamlarını

mevcut ekonomik değerlere son derece bağlı hale getirmektedir. İşadamları özelleştirme taraftarıyız demelerine rağmen özelleştirme taraftarı değildirler.

c- Türk ekonomisinin sübvansiyonlara çok bağlı olması ve uluslararası düzeyde rekabetin olmaması. Önemli sektörlerimiz uluslararası rekabete açık değildir. Ekonomimiz son derece sübvansiyonla ediliyor. Kurumlar vergisinin 7-8 maddeleri muafiyet ve istisnaları düzenler. Buna şunu da ekleyebiliriz; Devletin bütçesi üç ana kalemden oluşur. Cari, transfer ve yatırım harcamaları. Transfer harcamaları her zaman yatırım harcamalarının önüne geçmiştir. Biz tam olarak bir sübvansiyonlar ekonomisi içinde yaşıyoruz.

d- Devletin kaynak aktarma kanallarının önemli bir kısmını KİT'lerin oluşturması. Yani ekonomide kaynak dağılımını değiştirmek istiyorsanız, diyelim ki kaynakların bir tarafa gitmesini istiyorsanız KİT'ler muazzam bir imkan veriyor. Eğer KİTlerin petrol dağıtan birimlerini özelleştirirseniz yeni ekonomik enstürmanlar bulmanız gerekiyor. İşte bu kolaylıktan vazgeçmiyorlar. Sonuçta devletin tüm yapısı değişecektir. Bazı kurumların tamamen tasfiye edilmesi (DPT gibi), bazı yeni kurumların oluşturulması gerekiyor. (Rekabeti önleyecek uygulamaların önüne geçecek birleşme ve devralmaları önleyecek birtakım kurumların yada rekabeti koruma kurumlarının oluşu gibi), devlet henüz böyle bir yapılanmaya hazır değildir.

e- Ekonominin yeniden yapılanması konusunda insanlarda genel bir isteksizlik görülüyor. Toplumsal motivasyon yok. Özellikle 1991 sonrası olmak üzere bunu hiç kimse arzu etmiyor.

f- Mevcut ekonomik yapının kısa sürede bozulması durumunda işlerin daha da kötüye gideceğine yönelik endişeler.

g) Doğal ve fiilî tekellerin özelleştirilmesinden duyulan endişeler.

h) Özelleştirme uygulamaları sonucu işsiz-

liğin artacağı yönündeki tereddütler ve buna karşı işçi sendikalarının direnç göstermeleri.

3- BÜROKRATİ NEDENLER a- Bürokratlarca, yapılması gereken uygulamalar yerine, hükümete hoş gelecek uygulamaların yapılması. Mesela T.H.Y., Petkim ya da Tüpraş'ın ya da TPAO'nun bir kısmının halka arz edilmesi teknik olarak yapılmış çok büyük yanlışlıklardır. Bu yanlışlıklar ilerde yapılacak özelleştirmenin önünü tıkamıştır.

b- İş heyecanından uzak kadroların işbaşında olması ve bürokratik yozlaşma özelleştirmenin en önemli engellerinden biridir.

c- Bürokratlar daima türbüne oynadıkları için yaptıkları işlerin sorumluluğunu taşımak istememektedirler. Bu da özelleştirmenin önünü tıkayan bir sebeptir.

d- Özelleştirmenin neden ve sonuçları ile beraber toplumun her kesimine bürokratlarca iletilememesidir.

Özelleştirmede Handikaplar

Bütün bu unsurları dikkate aldığımızda üç önemli handikapı aşabilirsek özelleştirmeyi başarabiliriz.

1- Kararlı bir siyasal idare. Bunu temin etmenin bir tek yolu vardır, o da sandıktır.

2- Kamuoyu desteğinin alınmasıdır. Bunun çeşitli yolları vardır.

3- Özelleştirmeye ilgi uyandırabilecek yerli ve yabancı sermaye piyasalarının harekete geçirilmesi. Yani para boyutunu çözebilirsek, özelleştirmede başarıya ulaşabiliriz. Para boyutunu çözenin üç önemli yolu vardır. (a) Efektif tasarruf yetersizliği. C/S Bu yaklaşık % 17 civarındadır. Çok düşük orandır. Türkiye'nin talebinin yaklaşık olarak 7 puan altındadır. Yani her % 1 birimiz yaklaşık olarak 400 trilyon TL civarında para ediyor. Tasarruf oranı 1/400 kadar olmalıdır ki, yatırımlar için kaynak ayırabilesiniz. Bunun için de yabancı sermaye girişinin hızlandırılması gerekir. Yurtdışından çok para gelirse özelleştirmede başarıya

ulaşılabilir. Bunun da savunulabilir yada savunulamaz yönleri var. Yabancıların özellikle Türkiye’de telekomünikasyon elektrik enerjii ya da petrol endüstrilerine son derece büyük bir ilgileri olacağını, bunun da ulusal bağımsızlıkla ne kadar paralel ne kadar çatışan ve çelişen durum olduğunu toplum olarak karar vermemiz gereken bir konu.

(b) İç borçlarla, kamu kesimi borçlanma gereğinin önemli bir yüzdesini oluşturan iç borç faizlerinin ödenmesi konusunda muazzam bir sıkıntı var. Bütçemizin yaklaşık % 80’i cari giderler olacak, bu cari giderlerin de yaklaşık olarak % 30-40 civarındaki bir kısmı iç borçların faizlerine ödenecek paralardan oluşacak. Bunu çözümenin bir yolu var. İç borçlar ile KİT hisselerini takas edersiniz. Devlet borçlarından kurtulmuş, özelleştirmede hızlanmış olur.

(c) Tesislerin çok karlı olanlarını çok düşük fiyatlarla genel arz usulü yolu ile halka arz edip, belli bir rehabilitasyon sonucu ıslah edilemeyecek olanlarını da kapatırsanız; son derece hızlı bir özelleştirmeyi gerçekleştirmiş olursunuz. Bunun matematiksel bir temeli var. Bizim vergi gelirlerimiz harcamalarımız için yeterli değil. Toplam G.S.M.H. mızın % 14’ü kadar bir borçlanma yaparsak (4 katrilyonun % 14’ü kadar) gelirlerimizle giderlerimiz arasında bir denge sağlanır. Hükümet gelirler ile giderler arasındaki farkın 300 trilyon TL civarında olduğunu tahmin ediyor. Bunun yaklaşık 80 trilyon TL’lik kısmının KİT’in bilanço açıklarının kapatılmasından oluştuğunu söylüyor. Bugün artı nakit akımı yapan KİT’leri muhafaza edip, diğerlerini kapatırsak bir yılda yaklaşık 90 trilyon TL. (3 milyar \$) para kazanmamız sözkonusu olduğu, bu da kamu kesimi borçlanma gereğinin yaklaşık % 20 lik kısmını ortadan kaldıracığını gösteriyor.

Sonuç

Neden Özelleştirme düşünülmedi? Ben bunu Özerkleştirme düşünülmedi? Ben bunu Osmanlı devlet yönetim sistemine bağlıyorum. Sebebi de; Osmanlı’da bir şeyhülislam ve bir padişah var. Biri diğerinden icazet alıyor. Aynı zamanda padişah icazet aldığı şeyhülislamı görevden alabiliyor. İşte bu açıdan özerkleştirme Türkiye açısından uygulamayacağımız bir sistem. Özelleştirme her şeyden önce politikacının gücünden vazgeçmesidir. Özerkleştirme tartışmaları ve uygulamaları Türkiye’nin para ve zaman kaybına yol açar. En özerk kurum olan TOBB başkanın iktidara en yakın kişi olması bunun bir göstergesidir. Hiçbir politikacı gücünü kullanmaktan imtina etmez. Bunun için daha radikal kararlar alınmalı, özerkleştirme değil özelleştirilme uygulanmalıdır.

Bu sermaye mülkiyetinin tabana yayılması mümkün mü? Bunu sadece özelleştirmeye bağlı olarak düşünmemek lazımdır. İMKB, 1.1.1987 de açıldı. Borsa kot’unda 55 şirket vardı. Bugün 250 tane şirket işlem görüyor. Bunlardan yalnızca 17 tanesi halka arz edildi ve sermaye mülkiyeti tabana yayıldı. 200.000 yeni hissedar oldu. 2.900.000 kişi özelleştirmenin sinerjik etkisi ile ya da diğer sektörlerle olan etkisi ile, sermaye mülkiyetinin tabana doğru yayılmasında önemli bir çarpan ya da hızlandırıcı fonksiyonu oldu. Bütün KİT hisselerinin halka açılması mümkün değil. Çünkü hisse senedi sahipliği bir yatırımdır. Elimizdeki paranın bir fırsat maliyeti vardır. Bu fırsat maliyetini kullanmak istersiniz. Halka açılacak şirketlerde son derece titiz davranmak gerekiyor. Her yıl fiyatı risksiz, getiri oranı kadar hisse senetleri satılmalıdır ki bunlar herkes için birer yatırım aracı olsun. Zarar eden senetleri halka arz etmeniz dahi alan olmaz. Bu sebeble halka arz edilecek şirketlerde çok titiz davranmak gerekiyor. ■

Veysi Seviğ ile röportaj

Röportaj

Yasemin Aydın,
Nergiz Yılmaz, Derya Boğazlıyan

Veysi Seviğ'i tanıyabilir miyiz?

VEYSİ SEVİĞ: Ben 1940 yılında İstanbul'da doğdum. Beyoğlu Atatürk Lisesi'ni bitirdim. Sonra İstanbul İdari Bilimler Akademisi'ne girdim. O yıl 1. sınıfta bir hocam beni Hukuk Fakültesi'ne aktardı. Ve Hukuk Fakültesi'ne gittim. Bir süre yurtdışında yüksek lisans çalışması yaptım. Ankara Üniversitesi SBF'de bu çalışmalarım devam etti ve sonra Hesap Uzman Yardımcısı oldum. Bilahare hesap uzmanı oldum. O ara OECD'de bir süre çalıştım. Avrupa Topluluğu'nda görev aldım. Yaptığım iki çalışma dolayısıyla Maliye Bakanlığı'nda soruşturma geçirdim. Sonra oradan da ayrıldım ve üniversiteye girdim.

— *Niçin bürokrasiden ayrılp, üniversiteye geçtiniz?*

VEYSİ SEVİĞ: Maliye Bakanlığı'nda haksız yere bir konudan dolayı muhatap oldum. Haksız yere muhatap olduğum konu, şu; yazı yazdığım için bana bu yazıları yazmamamı, aksi takdirde ayrılmam gerektiğini duyurdular. Ben de bu yazıları politik amaçlarla yazmadığımı, sadece ekonomik ve teknik yönden yazdığımı, bunun herhangi bir sakıncası olmadığı yolundaki görüşümü beyan ettim. Bu normal

karşılanmadı. Kurul içinde bir dini akıma kapıldığımız inancı vardı. Bu konuda da uyarıldık. Bundan sonra da zaten üniversiteye geçtik. 1986'dan bu yana da üniversitedeyiz. Üniversitedeyken yurt dışında Uluslararası Odalar Birliği'nin vergi danışmanlığımı ve Başbakanlık Baş Danışmanlığı yaptım. O sırada yaptığım çalışmalar pek değerlendirilmedi. Ama Dünya Bankası bana bir ışık yaktı ve onu değerlendiren Brüksel'de bir üniversiteden öğretim üyeliğim kabul edildi ve oraya gitmem gerekti.

— *Başbakanlık Baş Danışmanlığı'ndan ayrılmanızın sebepleri neydi?*

VEYSİ SEVİĞ: Son derece basit bir iki sebebi var bunun. O da şu; özellikle çok geniş bir çalışma grubunun hazırladığı bir Türkiye'de vergi politikası, maliye politikası ile ilgili teklifimiz vardı. Bu teklifim içerisinde Maliye Teftiş Heyeti'nden birçok arkadaşlarım da katıldı. Birlikte güzel bir çalışma yaptık. Hükümete bu çalışmamızı ulaştırdık fakat bu çalışmamız bir gecede kayboldu. Bu bende önemli bir üzüntü kaynağı oldu. Ayrıca bu olayı onur meselesi de yaptım ve ayrıldım.

— *Bürokraside bu tür ilkeli hareketler yaygın mıdır?*

VEYSİ SEVİĞ: Bir teftiş heyeti kökenli arkadaşımın yurt dışına bir göreve atanmasına karşı çıktılar. Bu, dini inançları kuvvetli ve babası Kore gazisi bir arkadaşımızdı. Ben onu götürdüğüm vakit, bunu yapamayız dediler. Buna karşı inanılmaz bir tepki gösterdim. Çünkü beraber çalıştığım, çok değerli bir arkadaşım.

Türkiye dış borçlanmaya gitti. Japon piyasasından borçlandık. Borçlananlar yüksek bir komisyon aldılar. O günkü rakamla bu, 1,5 Trilyon Liraydı. Buna karşı çıktım ve basına anlattım. Tabii bunlar alışılmış, olumlu davranışlar değil. Bunu direkt isim vererek söyledim. Bu benim vicdani görevim. Ben bunu yapamayıp rahatsız olurum. Ne kaybettim, hiçbir şey kaybetmedim. Kaybım yok, kazanım çok. Doğruları söylediğiniz vakit, o kesim içinde kayboluyorsunuz. Meselâ, TÜSİAD benimle hiç çalışmaz. Neden biliyor musunuz? Zaman ve Yeni Asya Gazetesi'ne beyanat verdiğim ve Samanyolu TV ile Kanal 7'de bir iki konuşmam olduğu için. Ama sonra görev verdiler. Bana şu araştırmayı yap diyorlar, yapıyorum. Ama orada kişiliğimi kaybetmiyorum. Devlette bunu çok görürsün. Devletin içerisinde bir tutuculuk var. Bu tutuculuk göstermelik olarak kırılmaya çalışılıyor. Bu ortamda pek fazla çalışamazsınız.

— *Hocam, bu işin içerisinde biri olarak son seçimleri de gözönünde bulundurduğumuzda genel ekonomik durumumuzun ne olduğunu ve ne olacağını açıklar mısınız?*

VEYSİ SEVİĞ: Ekonomik durumumuz son derece sıkıntılı. Nedeni şu, Türkiye'de maalesef bütçe disiplini sağlanamıyor, kamu harcamalarını karşılayacak kaynaklar -vergi kaynakları- yeterli ve sağlıklı değil. Bu kaynakların yetersizliği devleti devamlı borçlanmaya itiyor. Devlet borçlanmayla para piyasasına giriyor. Tabii tasarrufları kendisine çekebilmesi için devamlı faizle oynuyor. Faiz oranının artmasıyla birlikte piyasadaki faiz oranları da artacak. Devlet şimdi tek borçlanma talebi olan kuruluş haline geliyor. Paraya talip olan bir tek o. Ve ona borç verenler de enflasyon oranları üzerinden bir beklenti içerisinde. Yine dünyanın para piyasalarında dolaşan bizim serseri paralar tabir ettiğimiz paralar ile Türk lirasının yüksek değerinde olması yani kurları enflasyon gerisinde bırakmak yoluyla Türkiye'ye sıcak para olarak giriyordu ve onlar da borçlanma politikamızın bir aracı oluyordu. Tabii devlet borçlanıyor bunu ödeyemiyor, borçlanıyor ödeyemiyor faiz oranını yükselterek ekonomiyi de risk altına sokuyor. Bu 1995 yılının bir haritasıdır. Bu arada döviz baskı altında düşük tutmak yoluyla ithalat hacimimizi artırdılar. İthalatımız Batı Avrupa ülkelerinden ve A.B.D.'den yapılıyor. Bu ithalatın yaklaşık % 15'inde lüks tüketim malı diyebileceğimiz mal bulunuyor. Bu arada Türkiye'nin elindeki döviz stoklarındaki artış işte bu sıcak paradan dolayı yani ihracat fazlasından falan değil. Devamlı açık veriyoruz. Döviz stokları artıyor, fakat borçlanma gereği çok arttığı için devamlı faiz yükseltiliyor. Bu 1995 yılının Eylül ayında iyice kendini belli etti. Tabii seçime bu zorlukla gidildi. Şu anda Merkez Bankası ileriye dönük olarak yaklaşık 4,5 milyar dolar satmıştır. Bu arada piyasadaki dolar hareketlerini de durduramadığı için otomatik olarak faiz oranlarını da yükseltmiştir. Ancak önümüzdeki aylarda Türkiye'nin

bir de iç borçlarını ödeme dönemi başlıyor. Bunun için elinde parası yok, iyice darboğazdadır. Bu darboğazdan çıkabilmesi için ya para basacaktır veyahutta borçların ertelenmesi konusunda bir çalışma gündeme gelecektir. İki alternatifle karşılaşıyorsunuz. Bir tek çıkış yolu var. O da şu; dış piyasadan karşılıksız para bulmak. İşte Gümrük Birliği belki bunun için uygun bir noktadır. Fakat Avrupa Birliği'nin elinde para yok. Bize verecek para yok. Bu parayı sağlamak için bazı olaylara evet dememiz lâzım. Bu bazı olaylar nedir? Kıbrıs meselesi, Güneydoğu meselesi -Çünkü Çekiş Güç Türkiye'de kaldığı sürece Türkiye'ye para ödeniyor-. İstanbul'un kurtarılması projesi de bunlardan biridir.

— *İstanbul'un Kurtarılması Projesini biraz açar mısınız?*

VEYSİ SEVİĞ: İstanbul'un Kurtarılması Projesi İstanbul'da Vatikanvari bir devlet kurmak isteğidir. Belki İstanbul'un sorunları çözümlenirken Türkiye'nin bazı ekonomik sorunları da çözülür. Bu proje ne derece tutar, ne derece tutmaz bilemiyorum ama böyle bir proje var şu anda.

— *Seçimlerle bunun nasıl bağlantısı kurulabilir?*

VEYSİ SEVİĞ: Seçimlerden sonra kurulacak hükümet, hükümeti oluşturacak partilere göre bu projeden yararlanır ya da yararlanamaz. Projeden yararlanamıyorsanız ekonomiyi düzluğe çıkarmak için çok ciddi kararlar almanız lâzım. Bunlardan birincisi Türkiye'nin şartları ne olursa olsun, faiz politikasını değiştirmek gerekir. Merkez Bankası bugün faiz oranlarını % 60'a indirdiğini söylese bundan siz, ben yani vatandaş zarar görmez. Bundan zarar görecekler belli, bir yüzbin kişidir. Bu yüzbin kişi zaten perişan olmaz. Alacağı artı değerlerin bir kısmını kaybeder. Böyle cesaretli bir atılımı yapabilecek parti koalisyon içinde yer alamaz. Çünkü faiz politikası aynı zamanda partileri de besliyor.

İkinci bir olay hükümet olacak kesim Av-

rupa'dan gelecek kaynaklara bel bağlıyor, bu paraları almak için bekliyorlar. Bu yüzden İstanbul Projesine evet te diyebilirler. Gelecek olan para var. Bunun yanında başka fedakârlıklar da yapabilirler. Türkiye'nin bu açığını kapatabilmesi için en kolay ve en ucuz yol Türkiye'den ödün vermektir. Şimdi koalisyonu oluşturmaya çalışan partilerin kafalarında oluşan en önemli olay bu. Bu ödünler verilip te bu iş nasıl kurtarılacaktır. Çünkü bir süre daha geçerse çok güç durumda kalabilirler. Bu partilerin birbirlerinden farkı da yok. CHP ile DSP'yi, ANAP'la DYP'yi ayıramazsınız. Hatta bunların dördünün de birbirlerinden pek farkı olmadığı söylenebilir. Şimdi bu dörtlü Türkiye'yi idare etmeye talip. Büyük bir sorunla karşı karşıyalar. Türkiye'nin geleceği o kadar parlak değil. Burada önemli bir nokta var -her zaman söylüyorum.- Avrupa Türkiye'yi Gümrük Birliği'ne kesin olarak alacaktı. Almasının temel nedeni şu: Avrupa Birliği dört-beş yıldır ağır sanayiini kaydıracak yer arıyor. Ağır sanayiden doğan çevre kirliliği Avrupa'nın büyük bir problemidir. Ağır sanayide çalışan insanların geleceği, ölümleri, hastalıkları... Bunlar Avrupa Birliğinin üzerinde çok ağır bir yükür. Avrupa Birliği bu ağır sanayisini Polonya ve Çekoslovakya'ya kaydırmak istedi, bu ülkeler istemediler. Daha sonra

Macaristan'a kaydırmak istedi ve şiddetli bir direnişle karşılaştı. Ve böylece Gümrük Birliğiyle Türkiye'ye kaydıracak. Çünkü varilleri taşımaya gerek yok. Böylece ağır sanayi Türkiye'ye kayar, oradakilere iş imkanı açılır ve başka ülkeye gitmelerine gerek kalmadan çalışabilirler. Gümrük Birliğine girilirken onların ürettiği malı biz gümrüksüz alıyoruz. Buna karşılık ta incik-boncuk satarız, saat satarız, elbise kumaş satarız. Onlar da bunu gümrüksüz alırlar. Yani bire bir pazar oluşturuyoruz. Gümrük Birliğinin esas amacı bu. Onun için bizi aldılar. Eğer gerçekten ekonomik bir birim olarak görselerdi zaten Avrupa Birliğine alırlardı. Ama hayır Gümrük Birliğine alırlar. Bunun nedeni bizden fazla mal ithal etmesi mi? Bunun sebebi bize fason işçilik yaptırmasıdır. Kendi mallarını da ucuz satacak. Bu yüzden sistem geliştiriliyor. Bu durum 95'e 6 sayılı A.T. kararında çok nettir. Bunu siyasi partilerin içindeki bir takım kimseler de söylüyor. Mümtaz Soysal Hoca gibi. Erol Manısalı da bunu söylüyor. Yani esas gerçek budur. Gümrük Birliği sürecinin ekonomik açıdan, kişisel bazı sonuçları var. Bu durumdan da yararlanılıyor.

— *Ama bunlar kısa vadede olacak şeyler değil mi?*

VEYSİ SEVİĞ: Tabi. Çok kısa vadede göreceğiz. Uzun vadede de Türkiye'nin hiç çıkarı yok. Çünkü burada çevre kirliliği ölüm getirecek. Emeklilik yaşı, ölüm yaşı elliye düşecek. Türk halkı önceden Almanya'ya gidiyordu. Şimdi oraya da gidemeyecek. Türkiye'de ise durum farklı değil. Pislik, çevre kirliliği daha da artacak. Zaten tereyağı ithal eden, pirinç ithal eden bir ülke halindediniz. daha fazla mal ithal edeceksiniz mesele bu...

— *Hocam geçenlerde gazetede yazılarınızın birinde "G.B. ne beklediği kadar çok şey getirecek ne de aksi iddia edildiği kadar hiçbir şey getirmeyecek" şeklinde bir yorumunuz vardı. Bu noktayı biraz daha açabilir misiniz?*

VEYSİ SEVİĞ: Şimdi iyi bir idare olursa, iyi bir siyasi güç olursa G.B.'ne girdikten sonra direnmeye başlar. Ben bir takım mallarınızı almıyorum, bir takım işlere girmek istemiyorum diyebilir. Diretilebilen bir idare tablosu çıkartılabilir.

— *Peki protokol çerçevesinde 6. madde imzalanmışken diretebilir mi?*

VEYSİ SEVİĞ: Diretebilir. Böyle bir durumun müeyyidesi nedir ki? İki tane mal. Biri tekstil ürünleri, diğeri zirai ürünlerdir. Zirai ürün satamıyoruz. Bu durumda tekstil ürünlerinde bir takım müeyyideler uygulanabilir denebilir. Türkiye'nin tekstili Avrupa'ya bağlı değil şu an. Yavaş yavaş Türkî devletlere kayıyor. Yani bizim tekstil ihracatımızın çoğu Avrupa ülkelerine değil. Diritirsek fazla kaybımız olmaz. Diritirsek onların kayıpları olabilir. Çünkü bize uygulayacağı her müeyyideye karşı Türkiye bu konuda kapımı size kapatırım diyebilir. Yani Türkiye bugün A.B.'ne girse pek fazla kaybı olmayacaktır, fakat Avrupa için durum böyle değildir. Akılcı bir yönetim kararlı tavır koyarak G.B.'nden yararlanabilir. Ama böyle bulanık suda giden bir tavır koyarsanız adamlar sizinle oynar. Bunun doğal olarak bir takım nedenleri var. Onların dediklerini yaptığımız vakit bundan elli-altmış kişi çok büyük yarar sağlayacak. Bütün mesele burda. Bu altmış kişiden Türkiye'ye kurtarmak zorundayız. Şunu da söyleyeyim, bir siyasi partinin programında -R.P.- G.B.'ne hayır lâfı yok. Ama ben belirli şeyleri yapmayacağım diyor. Ben de aynı şeyi söylüyorum. G.B.'ne girdik bir kere olmuş. Şimdi Türkiye G.B.'ni kendi lehine kullanabilecek tavırları alırsa zararlı çıkmaz. Eğer bu tavırlarla gidersek çok büyük zarar görürüz. Bakın ben doğalgaza karşı çıkan birisiydim. Neden biliyor musunuz? Ben bugünkü Rusya devlet başkanıyla konuştuğumda bizim ısınmamızın veya donmamızın onun vanayı hareket ettirmesine bağlı olduğunu söyledi. Böyle bir ekonomi bağlantısına girilmemesi lazım. Niçin vanayı çevirince donacak ülke oluyorum? Ayakları-

mın üzerinde durayım, az ısınayım tamam ama vanayı çevirdiği vakit donmayayım. Şimdi G.B.'nde bazı konulara tavır koymak lâzım. Ağır sanayiye kaydirmaya başladıklarında tavır koymazsa, tamamıyla kaydıktan sonra hiçbir şey yapamayız. Güney Kıbrıs meselesine kesinlikle tavır koymak lâzım. Eğer Güney Kıbrıs 30 Haziran'da A.B.'nin tam üyesi oluyorsa ben G.B.'nin bütün kurallarını çiğnerim. Çiğnemek zorundayım.

— *Devletlerarası ilişkilerde çıkar esası geçerlidir. Türkiye'de bu hadiseye bakılırsa 1800'lü yıllardan beri batılılaşmanın simgesel anlamı var. Çıkarın ötesinde bir anlamı var. Bir tutku, bir sevdâ. Bunun için mi bazı şeyler feda ediliyor? Yoksa bahsettiğiniz 50-60 kişinin çıkarı için mi? Veya yıllar süren bu batılılaşma politikasının sonucunda gerçekten Avrupalı olduk diyebilmenin bir sonucu mu bu feda edilenler?*

VEYSİ SEVİĞ: Bizim Avrupalılaşma merakımızın temel nedeni çıkar esasıdır. Osmanlı Devletini borç altına itmişler. Şimdi Türkiye'nin G.B.'ne girişinde de belli ekonomik çıkar nedenleri vardır. Bu çıkar esasının bazı aletleri, piyasaları var. Bu çıkar grupları kendi çıkarlarını ön plana çıkarıyorlar. Basit bir örnek vereyim doğalgazdan dolayı birileri inanılmaz büyüklükte para kazanıyorlar. G.B.'ne girdiğiniz vakit beş-altı tane büyük firma bundan büyük çıkar sağlayacak. Diğerleri sağlamayacak ki... Beyaz eşya sektörü ölecek. Burda çalışanlar ne yapacak? K.O.B.İ.'ler ne yapacak? Bunların sorunlarına ne yapacağız? Dün bir Fransız mağazaya gittim. Küçük bir alışveriş yaptım. Paris'ten daha ucuz. Ve Türkiye'den de ucuz. Bu adamlar

önce size ulaşıyor, sonra sizi iyice esir alacak. Onların amacı bu. Türkiye'ye girip meseleyi içerden halletmek.

Bu G.B.'nde de açıkça var. Böyle bir durumda Türkiye'nin bu kadar dikkatsiz nasıl imza attığını düşünmek gerekir. Tartışmaların nasıl geliştiğini biliyorum. Bu işe her karşı çıktığında Türkiye'ye büyük paralar akıtıldı. Buna da dikkat etmek gerekir. G.B.'nin A.B. yararına çalışabilmesi için maddi harcamaları yapıyor, maddi katkıları koyuyorlar. Ama Türkiye lehine çalışmasına her şeyiyle karşı çıkıyorlar. G.B. çok detaylı hazırlanmış ve Türkiye'ye altın tabak içerisinde sunulmuş, büyük ve önemli bir işgal projesidir. Bunu bilmek lâzım. Neden 1995'in başında birdenbire G.B. çıktı? Bu kadar sene beklemiş bir konu.

AB Sovyetler Birliği'nin etkisinde kalmış bütün devletleri kendisine tam üye yapma hazırlığı içindeyken Türkiye'ye bir G.B. veriyor fakat tam üyelik hakkı vermiyor. Bunun temelinde A.B.'nin Avrupa halkının refahını sağlayabilmek düşüncesi yatar. Avrupa halkını

koruyabilmek için riski Türkiye'ye aktarıyor. Bunun için de ufak tefek hediyeler veriyorlar. Bunun aracı olanlar da bundan çok mutluluk duyuyorlar. Geçici olarak işsizliğin önüne geçilerek, geçici olarak Türk halkının bir takım sorunları halledilecek. Çevre kirliliği olsa ne olur, olmasa ne olur?

— *Hocam buradan farklı bir konuya geçsek; Kayıtdışı ekonominin vergilendirilmesi de hangi unsurlar dikkate alınacak, Türkiye'de hangi kazançlar neden kayıtdışıdır, bunlar nasıl vergilendirilebilir?*

VEYSİ SEVİĞ: Tabi çok ilginç bir soru.

Bizim Avrupalılaşma merakımızın temel nedeni çıkar esasıdır. Osmanlı Devletini borç altına itmişler. Şimdi Türkiye'nin G.B.'ne girişinde de belli ekonomik çıkar nedenleri vardır. Bu çıkar esasının bazı aletleri, piyasaları var. Bu çıkar grupları kendi çıkarlarını ön plana çıkarıyorlar.

Kayıt dışı ekonominin kaynağı devlettir. Kayıt dışı ekonomiyi devlet yaratır. Nasıl yaratır? Devlet yönetiminde çalışanların -hepsini suçlamıyorum- büyük bir bölümü bazı işleri yaparken belli bir bedel alıyor. Bu bedel kayıta yok. Büyük kurum ve kuruluşlar devletten bazı projeleri çıkarmak için birilerine büyük paralar veriyorlar. Dolayısıyla bazı kazançlarını defterde göstermiyor. Şimdi bunu kademe kademe yayın salgın bir hastalık haline gelir Kamu da görev alacaksın, özel iş takip edeceksin ve bundan dolayı da zenginleşeceksin. İşte bu insanlara verilen paralar kayıta yok. Bu verilen parayı çıkarabilmesi için esnafın yine kayıt dışı bir gelir sağlaması lâzım. Temel neden de bundandır.

İkinci neden de devletin insanları kayıtdışı iş yapmaya zorlamasıdır. Meselâ bir ücretli çalıştırdığınızda ona 5 milyon ücret ödüyorsanız, devlete de -bunu kayda alırsa- 5 milyon ödemeniz gerekir. Bundan hem ücretli şikayetçi hem de işveren. Bir orta yol bulunuyor. Ücretli kayda alınmıyor. 7,5 milyonla bu durum hallediliyor. Bu da demek ki devletin uyguladığı vergi fon gibi uygulamalar bazı alanlarda insanları kayıtdışılığa itiyor.

Üçüncü durum devlet borçlanmak zorunda. Borçlanırken halkı özendiriyor ve benden aldığın beyana ve vergiye tabi değil diyor. Burada bir insan vergisiz beyanname para kazanıyor. Diğer taraftan insanlar dükkan açıyor. Sabahdan akşama kadar burada uğraşüyor. Kazansa da kazanmasa da vergi ödemek zorunda. Bu insan bütün bunlarla uğraşmak yerine devlete borç verip yüksek kâr sağlayabilmek için finansal organizasyonlara giriyor. Böylelikle bir kısım insanlarda para satma yoluna gidiyorlar. Bunun eski adı tefecilik. Bu tefeciye para veren, diğer taraftan vergisiz para alanlar bir grup oluşturuyor. Bunlar daha fazla kazanmak için arada bir ticaret yapıyor, arada bir yabancı para alıyor vs. Bunların başlangıçtaki kaynakları kayıtsız olduğu için yaptıkları bütün bu işlerde kayıtsızdır. Devlet de bunları izleyecek bir sistemi getiremiyor. Örneğin

gayri menkul alanları izleyemiyor. İnsanların bir dönemlik servet artışlarının nereden kaynaklandığını izleyemiyor. Çünkü böyle bir iş yaptığında bir takım odaklar hemen karşı çıkıyorlar. Yine devlet yurt dışına giriş-çıkışı izleyemiyor. Size çok ilginç bir şey aktarayım. Bir yılda 378 defa yurt dışına giriş çıkış yapan birini gördüm. Tespit ettim. Dikkatinizi çekeirim 378 defa. Yani günde bir defadan fazla. Ama vergi mükellefi değil. Şimdi bununla kayıtdışı ekonomiyi yönlendiriyor.

Tabii bir de kanuna aykırı işler var. Kaçakçılık, çeşitli uyuşturucu trafiği. Bu uyuşturucu trafiğinde çalışanlar da zaten devletin birtakım organlarını besliyor. Bizzat emniyet müdürü bir operasyonda bu trafiğin içinde yakalandı. Kayıtdışı sektörün bir egemenlik alanı oluyor. Ve faizle de gelişen, semiren sektör.

— *Peki kayıtdışılığı önlemek için gerekli hukuki düzenlemeler neler olabilir?*

VEYSİ SEVİĞ: Kayıtdışılığı önleyici hukuki düzenlemelerden en önemlisi şunlar olabilir.

1) Devlet gayri menkullerin sicilini alacaktır. (Bilgisayarlar da)

2) Yurtdışına giriş çıkışta sicil alınacaktır

3) Servet bildirimini yapılacaktır. Servet bildirimini en eski yoldur. Türkiye’de servet bildirimini vardı kaldırıldı. Ve askeri ihtilal zamanında Adnan Başer Kafaoğlu üstadımız tarafından getirilmişti. 1980 yılında kaldırıldı. İnsanların gelirindeki artışı kanun dayanaklarıyla ispat edecek bir belge yürürlükten kaldırılmıştır. Bunu da tekrar getirsinler. Hamiline yazılı işlemlere son verilsin, Türkiye’de kayıtdışılık belli bir süre sonra durur. Bir de devletin içinde bu tür işleri yapanların temizlenmesi lazımdır. Mutlaka temizlenmelidir. Dürüst insanlardan oluşan yeni bir devlet lazım.

— *Yani insan kalitesinin önemine mi değiniyorsunuz burada?*

VEYSİ SEVİĞ: Tabii. Ahlaklı insan olmadıkça devlet de olmaz. Ahlaklı insanı devlete göndereceksiniz; devleti çıkar kapısı ya-

panları devletten ayıracaksınız. Sistemin çalışması böyle olacak. Ahlaklı insanı devlete göndermeniz şu anda çok zor. Çünkü bir iki tarihi kurumumuz dışında hiçbir kurumdan böyle bir insanı çıkaramazsınız. Seçmede objektif olacaksınız. Devlet memuru seçiminde objektif olunacak. İyi ahlaklı insan seçilecek. Adam kayırma işinden vazgeçilmeli. Tabii devlet de faiz politikasına, rüşvet politikasına, devletten rant sağlama politikasına son vermelidir. Devlet insanları izlemelidir. Madem ki manevi tarafımız yok hukuksal tarafımızı oluşturalım. O da yok işte.

— *Hocam şimdi vergi vermeyenleri bırakıp, bir de vergi verenlere gelelim. Sizce vergi gelirleri Türkiye’de düşük müdür?*

VEYSİ SEVİĞ: Türkiye’de herkes kamu harcamalarına mali gücü oranında katılmak zorundadır. Fakat Türkiye’de kimin mali gücü ne orandadır bilinemiyor. Çünkü insanların bir kısmı mali gücünü yurt dışında saklıyor, bir kısmı da göstermiyor. Bunun için Türkiye’deki vergi sistemi mali güce göre değildir. Vergi vermesi ve alması kolay olan kesimler mevcuttur. Bu kesimler ya ticarethane sahibi olup vergi dairesinde hesap numarası vardır. Veyahut da ücretli çalışan kesimdir. Vergiyi belli bir kesimin üzerine yıkmışız. Hep bu kesimin üzerinde oynuyoruz. Ve hep bu kesimin üzerinden almaya çalışıyoruz. Halbuki yapılması gereken: 1- Devletin içerisinde ortaya çıkan bu haksız zenginleşmeyi ağır cezalandırmak, müeyyidelendirmek. 2- Hiç vergi vermeyenleri bulup bunları müeyyidelendirmek. Geçen seneye kadar; Hacca giden de hayat standardı içine alınıyordu, bu sene kalktı. O bir defa gidiyor,

ona bir defa mücadele ediyorsun, gittiği vakit hayat standardına tabii olma şartı getiriyorsun. Yarıdışına futbol takımıyla 50 defa gidip gelene hiçbir şey denmiyor. Şimdi bütün bunların nereden gelir sağladığını teker teker araştırarak bir düzeni kurmak lazım. Bunun için Maliye Bakanlığının çok iyi bir istihbarat teşkilatını kurması lazımdır. Bu birimin devamlı bilgi toplayıp, denetim elemanlarına vermesi lazımdır. Bu arada üst düzeydeki devletin denetim elemanlarının da rutin işlerden kurtarılıp, bunların koordinasyonuna getirilmesi lazımdır. Ne yapıyoruz ki; devletin yapacağı iş, para hareketlerini, mal alacaklarını içerecek bilgisayar sistemini kurmak. Vergiden bağımsız bir sürü yan işlemleri kaldıracak; ahlaklı, faziletli denetim elemanları oluşturmak. Ve iyi bir denetim organizasyonu yapmak. Teyit edilenler varsa da yavaş yavaş Türkiye’de mükellef olmayanlar, bu mükellefiyet ağının içerisine çekilecektir. Bu çekişi yaparsak Türkiye’de 2-3 senede, iyi bir sistemle, iyi bir idare ile başarılı olabilir.

Şu anda bıraksalar, Maliye Bakanlığının kadroları kendi kendilerine bu reformu, devrimi yapabilir ve Türkiye’de vergi gelirleri her an artabilir. Ve çok daha iyisi yapılabilir.

— *Türkiye’de vergi yükü % 19 civarında, bu nasıl artırılabilir? Sizce artırılması gerekiyor mu?*

VEYSİ SEVİĞ: Tabii artabilir, bu yük artırılabilir. Bu yükün artırılabilmesi için hiç vergi ödemeyen kesimin tesbit edilmesi ve bu kesimin vergi ağına çekilmesi lazımdır. Bu kesim kimdir? Rantiye kesimdir, faizci, tefeci kesimdir. Bunları vergi ağına çekebiliriz, bu

Ahlaklı insan olmadıkça devlet de olmaz. Ahlaklı insanı devlete göndereceksiniz; devleti çıkar kapısı yapanları devletten ayıracaksınız. Sistemin çalışması böyle olacak. Ahlaklı insanı devlete göndermeniz şu anda çok zor. Çünkü bir iki tarihi kurumumuz dışında hiçbir kurumdan böyle bir insanı çıkaramazsınız.

mümkündür. Ve Türkiye’de devletin kişileri vergisiz zengin etme yolu kaldırılmalıdır. Bakın bu gün bir repo geliri sağlayan hiç vergi ödemiyor, beyanname vermiyor. Böyle bir şeyin olmaması lazımdır.

— *Hocam Türkiye’de % 80, % 90 civarında enflasyon var ve vergi oranlarına bakıyorsunuz % 55’e kadar çıkıyor. Şimdi orta ölçekli bir işletmede, veya küçük ölçekli bir işletmede hakikaten kayıtları düzgün tutacak ve ondan sonra yaşayabileceksiniz.*

VEYSİ SEVİĞ: Şimdi vergi oranları çok yüksek. Şirketler % 68 veriyor. Normal bir vatandaş % 55 veriyor. Çok yüksek bir oran. 100 lira kazanıyorsunuz, telefon da dahil 60,5 devlete veriyorsunuz, adam hayatini devam ettiremez. Orada belli kesimlerden vergiyi yüksek oranlı alıyorsunuz, halbuki vergiyi tabana yaysak ve herkesi vergi verir hale getirsek, Türkiye’de vergi gelirlerini bu şekilde arttırmaya çalışsak çok iyi.

— *Hocam, işte o bahsettiğiniz finans kesimi var ya iki türlü oluyor.*

VEYSİ SEVİĞ: Türkiye’nin GSMH’nın yaklaşık % 38’ini bu kesim oluşturuyor. Finans kesimi, para kesimi, ya 66 tane banka, 87 tane de aracı kurumdan oluşuyor. Bütün bunların bir örneği. Bu söylediğimiz % 38’i bunlar bölüşüyorlar. Böyle bir sistem, en yüksek maaşları bunlar ödüyorlar. Neden? Çünkü daha rahat para kazanıyor. Devlet bir çeşit vergi sistemi kuruyor.

— *Bu sebeple özellikle, son dönemde Avrupa Toplumuna vardığımızda bugün vergi dediğimiz nihayetinde kamu hizmetlerine karşılık olarak alınıyor. Bugün öyle bir duruma doğru gidiş var ki bütün halk, kendileri çeşitli fonlar ve vakıflar açmışlar, eğitimde öyle, adalet hizmetlerinde öyle. İşte emniyete gidiyorsunuz ona ceza, sağlığa gidiyorsunuz başış...*

VEYSİ SEVİĞ: Ne kadar güzel söylediniz sayın Koç. Ve adam bu ödediklerini gider hesaplıyor, mesela adam gidiyor bir yere; di-

yor ki buraya bir milyon vereceksin” adam buna itiraz edemiyor ki, kanun en azından buna engel oluyor.

— *Esasında bu da vergi değil midir? Cuma namazında bir adam müftülük sitesini için para topluyor yani devlet halktan vergi alıyor.*

VEYSİ SEVİĞ: Diyelim ki adam orda gönüllüce verdi, ticarî bir işlem için değil. Ama işiyle ilgili olarak adam parayı veriyor. Mesela Notere gidiyor, defter tasdik ettirecek, ordaki memura veriyor parayı. Çünkü noter derneği bilmem ne vakfı kurulmuş, parayı oraya veriyorsun. Nüfus İdaresine gidiyorsun oraya veriyorsun. Adam bunu nerede gösterecek, ne yapacak. Tabi vergiden kaçırıyor. Sistemi bozmuşlar, yani çark bozulmuş.

— *Vergi mükellefini de otomatikman kanunların dışına devlet itiyor, yani suçlu duruma itiyor.*

VEYSİ SEVİĞ: Tabi mükellefi suçlu duruma devlet itiyor. Bakın çok net bir olay. Bu olayı yazacağım. Bugün ücretliler vergi iadesi alacaklar. Adam, hiçbir vakit tam vergi iadesinden yararlanamaz, namusluysa. Çünkü matrahını % 35 kadar kısmı vergi iadesinden yararlanabilir. % 3 kat belge vermesi gerekir. 15 milyon alan bir adamın yararlanabilmesi için bu işten aldığı net ücretten daha fazla fiş toplayacak. Şimdi düşünün ben bir memurum. Şimdi vergi iadesinden yararlanmak istiyorum. Fakat elime geçen paradan daha fazla para harcamam lazım. Varyor memur; aman bana naylon fiş bul, sahte fiş bul diyor. Sana para vereceğim diyor, bu adam ahlaksızdır. Başlıyor işte, bilinçli olarak yapıyoruz, devlet bilinçli olarak yapıyor. Vergi kaçacağımı yakalamak kolay, tesbit edersen, yakalarsın, vergiden başışık kazançları kaldırırın, aşağıya yayarın, vergi vermeyeni vergi vermeye dahil edersen, yakalarsın, tesbit edersen, cezalandırırın, bu mümkündür. Yeter ki devlet istesin.

— *Bu bağlamda şunu sormak istiyorum. Son günlerde yolsuzluklarında artışı söyle-*

niyor, gerçekten bir artış var mı? Varsa bu neden kaynaklanıyor ve bunların önlenmesi nasıl olabilir? Denetim yetersizliğinden mi kaynaklanıyor denetimle ilgili kurumsal düzenlemeler mi eksik?

VEYSİ SEVİĞ: Kurumsal düzenlemeler eksik. Devletin görevini yapması halinde bile yargı çok gecikmiş kararlar alabiliyor. Ve adil kararlar da veremiyor. Denetim güçleri insanları buluyor, getiriyor fakat bu günkü formül ne oluyor yargı yolundan kaçıyor. Halbuki yine çok meraklandığımız, çok sevdiğimiz Avrupa ülkelerinin oturmuş bir yargı sistemleri var. Bu tür olaylarda kesintisiz bir yargı uygulanıyor. Önerilerine bir suç geldiğinde, o suç devamı yargılıyorlar. 3-5 gün içinde karar verebiliyorlar. Türkiye’de böyle bir şey yok. Adamı yakalıyorlar, 3 ay sonra duruşmaya çıkıyor, 5 ay sonra hastahaneye gidiyor, 9 ay sonra adam kaçıyor. Yargı sistemi düzgün işlemiyor. Tabi yargı sistemine intikal ederse sakatlık başlıyor, yargı sistemine intikal etmeden olayın içinden suçlular rahatlıkla sıyrılabiliyorlar. O vakit denetimi ciddi yapacaksınız, kolluk güçleri ciddi çalışacak, bir de en önemlisi yargıyı hızlandıracağız. Ben inanıyorum ki Türkiye bunları atlatacaktır. Yeter ki ciddi, inançlı bir devlet olsun. 1,5 sene de atlatırız. Bir vergi kanunu çıkarır, tabana yayılır, 1 sene sonra yürürlüğe girer. Ciddi kurallar koyarsanız insanlar elini kolunu sallayarak ahlaksızlık yapamaz.

— Hocam denetimden bahsettik. Bürokratik yapıda denetleme kurumu çok fazla. Neredeyse her birinin bir teftiş kurulu var. Buna rağmen yolsuzluklar giderek büyüyor. Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz? Buna ek olarak İslam’da zekat müessesesi hiçbir zor kullanımdan uzak olarak işliyor. Örneğin bir adam malının zekatını verebilmek için; hesabını yaptırıyor, vereceği kişiyi arayıp buluyor, kısacası bir zahmete katlanarak bunu yerine getiriyor. Diğer taraftan siz vergiyi halktan alabilmek için çok sayıda denetim elemanı kullanıyorsunuz fakat istenen başarılamıyor.

Bunu sosyo-politik olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

VEYSİ SEVİĞ: İslam, bütün dengeleri içerisinde oluşturmuş mükemmel bir din. Zaten o dinin kurallarını tam olarak yerine getiriyor olsaydık, bugün bunu konuşmamıza gerek kalmazdı. Şimdi gelelim denetim birimlerine; denetim birimleri çok ama kime bağlı? Başta ki yöneticiye bağlı. Başta ki yönetici ahlaksızsa, denetim istediği kadar ahlaklı olsun, iş yaptırılmazlar ki?!

— Asıl önemli olan manevi denetim değil mi? Bir iç denetim olarak insanın sorumluluklarını yerine getirmesi.

VEYSİ SEVİĞ: O ayrı bir olay. İslam dini toplumsal bir din. Yani sosyalistlerin çok uzun kitaplar yazıp, bulmaya çalıştıkları düzeni, İslamiyet otomatik olarak oluşturmuş. İslam dininin içerisine girdiğiniz vakit, insan bir anda durup, kalıyor. İnsanoğlu aciz, çünkü bütün nizam kurulmuş. Şimdi burası ayrı bir olay. Biz, bizdeki denetim birimlerine gelecek olursak; Bizde denetim birimleri yeterli hukukî bağımsızlığa sahip değildir. Türkiye’de kurulmuş en köklü devlet müfettişliği Maliye Müfettişliğidir. Maliye Müfettişliğini de yemek için zaman zaman çeşitli tavırlar sergilenmiştir. Neden çünkü orası tarafsız çalışır, doğru karar verir. Hep orası hedef alınmıştır. Kimi gelir Maliye Müfettişliği bakanın emrini yerine getirir der, kimi gelir her işi yapsın der, kimileri gelir bu heyet artık tarihî, görevini yerine getirdi, bitirdi der. Neden Maliye Müfettişliği doğru iş yapar. Bir başka kurum Sayıştay. Sayıştaya tavır alınmıştır. Neden? Çünkü denetim birimleri, emir-direktif altında çalışması mümkün olan birimler değil. Denetim birimleri bağımsız olacaktır. Kanunların emrettiği kuralların uygulanıp uygulanmadığını araştıran birimler olmalıdır. Bunların bir bakana bağlı olması dahi doğru değildir. Bu yabancı ülkelerde denetim birimlerinin bazıları müstakil heyetler tarafından denetlenmektedir. Ve bunların kararı uygulanır. Türkiye’de böyle bir olay yok. Ne yapılıyor o vakit de örtbas

ediliyor. Tepeden çağırıyorlar diyorlar ki; fi-lancanın hesabı bittikten sonra şöyle bir rapor ver. Ve öyle bir rapor çıkıyor. Raporu veren terfi ediyor. Onun için denetim birimlerinin hepsinin çok iyi çalıştığını düşünemeyiz. Bağımsız hale getirilebilecek bir devlet yapısı içerisinde onları bir yere oturtmalıyız.

Maliye Müfettişliğinden oluşmuş heyetleri meclise sokup, maddi açıdan takviye ettiğiniz zaman belki Müfettiş heyeti raporlarını % 100 uygulanır hale getirebilirsiniz. Veya örgütün çatısı altında çeşitli şekillerde uzmanlık alanlarını oluşturan daha geniş denetim birimi kurarak sağlayabilirsiniz. Ama bugün bakan gelir, kendi ailesinin akrabasının o denetimi, o birimin yapmasını ister mi? Olay burda düğümleniyor.

— *Ben sizin söylediklerinizden şunu anlıyorum. İnsanlar öncelikle kendi içlerinde bir denetim sistemi kurmalılar. Değil mi?*

VEYSİ SEVİĞ: Manevi denetimi kuramazsanız olmaz. Yani dört duvar arasında yaptığım şeyin kötü olup olmadığını anlamıyorsam benden bu topluma fayda gelmez.

Bütün olay burada düğümleniyor. İnsan, yatarken muhasebesini yapmalı, düşünmeli. Yoksa bir insan fatöründen fazla bir önem sağlayamazsınız. İnsanın kafası var, başı var, orada düşünecek hanesi var. Bir insanın bir günlük yaşantısının faydası ve zararı kendisindedir. İyi çalışırsa, iyi takdir görürse ne olacaktır? Bundan fayda sağlayacaktır. Kötü çalışırsa belki çalışma hayatı sona erecektir. İşte bir insanın bu özelliğini kötüye yorar, kötüye çeker-seniz sıkıntı doğacaktır. Onun için de doğuyor. İnsan faktörü son derece önemli bir faktör.

— *Hocam son olarak şunu sormak istiyorum. Nasıl bir Türkiye düşünüyorsunuz?*

VEYSİ SEVİĞ: Gönlümde bu kadar güzel düşünen bu insanları en az tarihindeki yerine getirmek yatıyor. Bunu istiyorum. Düşünüyorum, hayal ediyorum. Geçen gün sınıfta da şunu vasiyet ediyorum dedim. "Dürüst olun!" İnsanların dürüstçe bu memleketine ve geçmi-

şine sahip çıkması gerekir. Çünkü toplumlar ahlaken bunalıma düştükleri vakit yokoluyorlar, bitiyorlar, siliniyorlar. Toplumun varolabilmesi için belli kurallara çekilmesi gerekiyor. Bizim için bu var. Çok öteye gitmeye gerek yok; yaşamışız, yücelmişiz. Bütün bunları bize getiren, bize anlatan bir kesim var. Oraya dönebilmek için bir mucizenin doğması lazım. Fakat müsterihim. Bugün sizleri görünce daha da heyecanlandım. Müsterihim çünkü insanların bazısı doğru şeyleri düşünüyor ve doğruya gidiyor. Çok büyük bir korku var. Ama gidiyor, yavaş yavaş gidiyor. Türkiye'de insanlar mutlu olsun, güzel olsun, insanlar birbirlerini sevip sayınsınlar, hak yerini bulsun

Şimdi, insanlar sonunda bir yere gidiyor. Çağırılıyorsunuz. Kötülük de yapsanız gidiyorsunuz, iyilik de yapsanız gidiyorsunuz. Vicdanen huzurlu olacaksınız. Başka çıkış yolu var mı, yok. Yılbaşında hindi yiyeceklerine otursunlar üç tane yoksul insana Ramazan'da ikramda bulunsunlar. Size bir örnek vereyim. Yurtdışında papaz okulunda okurken -ben çocuğum daha- son derece sert bir papaz vardı. Oradakiler hep Hristiyan. Ben onların ibadetine katılmayınca kızdı sonra dövdü. Ve birkaç defa dayak yedim. Fakat muntazaman gidiyor, ibadetten kaçıyorum.

Adam bir süre sonra "sen bu işi hiç yapmayacak mısın?" dedi. "Hayır" dedim. Ve bir tokat daha. Sonra "ne yapmayı düşünüyorsun?" dedi. "Ben öğrendiğimi yapacağım" dedim. Adam bana müsaade etti. Sonra bana saygı duymaya beni sevmeye başladı. Şimdi benzememekte ısrar ettiğim için o kadar mutluyum ki... Çünkü kendimi anlattım ona ve hayatımda benim bir insana ilk baş kaldırışımı. Ama bana o hakkı verdi. Ben şimdi Türkiye'yi idare edenlerden bu müsamahayı, papazın müsamahasını istiyorum. Başka müsamaha yok. Papazın ettiği müsamahayı bugün Türk halkına sağlasınlar biz yola çıkarız...

— *Hocam bu son soru idi. Bu zevkli söyleşi için çok teşekkür ederiz.*

VEYSİ SEVİĞ: Ben teşekkür ederim. ■

Adnan İnci ile röportaj

Röportaj
Seyit Ahmet Işkın

Genç bir işadamı olarak Adnan İNCİ'yi daha yakından tanıyabilir miyiz?

Adnan İNCİ: 1962, Antalya - Elmalı doğumluyum. Orta ve lise tahsilimi Antalya Lisesinde, Devlet Parasız Yatılı olarak tamamladım. 1979 yılında İstanbul Siyasal'a kayıt yaptırđım. 1983 Haziran döneminde de mezun oldum. Askerlik sonrası 1985 yılında Akfa Holding'de Planlama Uzmanı olarak çalışmaya başladım. Bir yıl sonra buradan ayrıldım. 1987 yılına kadarki dönemde işsiz kaldım. 1987 yılında yine fakültemiz mezunlarından Sabahaddin KAPLAN'la birlikte kısa bir süre sonra Muhasebe bürosu tecrübemiz oldu. Öz Ege Denizcilik Sanayi A.Ş.'de muhasebe sisteminin kurulmasında görev aldım. Şu anki mesleğimize ilk adımımızı 1988 yılında ELMA BİLGİSAYAR Ltd.'in muhasebe departmanında sorumlu ve aynı zamanda finansman yöneticisi olarak çalışarak attım. 1992 Aralık ayında yine Fakültemiz mezunlarından Erol DİLAVER ve Cumhur KAYGUSUZ ile birlikte, çok cüzi bir sermaye ile, COMEDİA Bilgisayar-Sistemleri Çözüm ve İletişim Hizmetleri Ltd.'i kurduk.

1993 yılında COMEDİA Bilgisayarda sayımız 10 kişiye ulaştı. Macintosh piyasası yanında PC piyasasına da girme gereğimiz doğdu ve bu amaçla ODAK Bilgisayar Ltd.'i kurduk.

1994 yılında İZDÜŞÜM Renk Ayırma Servis Büroyu, NOYA Renk Ayırma, Fotoğrafçılık ve Server Dış Ticaret Limiteti kurduk. DEĞİŞİM DİNA-

MİKLERİ Yönetim Merkezinin % 6 hissesini satın aldık.

1995 yılında televizyon reklamcılığı konusunda hizmet veren MP (Murad Production)'yi kurduk. Aynı yıl Konya'da piston imal eden MOTOPAR'ın % 10 hissesini aldık.

Şu anda ODAK Bilgisayar Ltd. grubumuzdan ayrıldı. Onun haricinde diğer firmalarımız aynı bina içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

— S.B.F. deyince ilk olarak akla, kamu sektörüne üst düzey idareci ve denetim elemanı yetiştiren bir fakülte geliyor ki, bu fakülteye gelen öğrencilerin büyük çoğunluğu kaymakamlık, müfettişlik gibi meslekleri düşünürler ve hemen hemen buralarda da görev alırlar.

Sizin de fakülteye gelişiniz ve öğrenciliğinizde bu tür amaçlarınız var mıydı, iş hayatı konusunda idealleriniz nelerdi? Karşılaştığınız zorluklar, sorunlar neler oldu?

Adnan İNCİ: Benim hedefim dok-

tor veya makina mühendisi olmalı. Fakülteye hasbelkader geldim. İlk yıllarda siyasaldan sonra ne olunup ne olunamayacağı konusunda kafamda birşey oluşmamıştı. Tek şey düşünmüştüm, fakülteyi bitirmek. Biz Siyasalın ilk dönem mezunlarıyız. İlk yıllarda zaten fakülte olarak kaymakamlık hakkımız yoktu. Dolayısıyla öyle bir ideale de sahip değildik. İstanbul SBF olarak çok bilinen bir fakülte değildik. Müfettişliklere girebilmek için de çok iyi hazırlanmak ve imtihanlarda başarı göstermek gerekiyordu.

Bu sebepten dolayı bizim dönem mezunlarından ancak 3-4 kişi kamu sektörüne girebilmişti.

Siyasaldan çok iyi şeyler kazandık ki buna etkenlerden birisi fakültede aldığımız dersler, ikincisi de, oluşturduğumuz arkadaş gurubudur.

Biz mantalitemizi, davranış şeklimizi, insanlara bakış açımızı, hatta ticaret anlayışımızı Siyasal'da oluşturduğumuz arkadaş çevresinde öğrendik. Biz Siyasaldan Kaymakam ve Müfettişlerin yanında başka bir şeylerin de olunacağını düşündük ve öyle de oldu.

— *Mezuniyet sonrası bir işsizlik döneminden bahsettiniz. Şüphesiz birçok sorunlarla karşılaşmışsınızdır. Biraz da onlardan bahsedermisiniz?*

Adnan İNCİ: Mezuniyet sonrası, öğrencilik haklarını ve avantajlarını kaybediyorsunuz. Artık; yurt yok, belediye otobüslerine indirimli bir şekilde binemiyorsunuz, arkadaş çevresini de bulamıyorsunuz; herkes kendi derdine düşmüş bir durumda, ya memleketine döneceksin ya da kalıp direneceksin. Ben İstanbul'da kalıp direnmeyi, mücadele etmeyi seçtim. Çok değişik işlerle uğraştım. 3 kişiyle başladığımız işte 48 kişi olduk. Şükürler olsun sebat ettik Allah (cc)'in yardımıyla da başarılı olduk.

Ne paramız vardı ve ne de çok çalışkan insanlardık. Sadece üzerinde hassasiyetle durduğumuz bir-iki prensip oldu. Onları da kendimize ilke edindik. En başta ticareti Allah rızasına uygun olarak yapmayı ilke edindik.

Allah rızasına uygun ticaret nasıl yapılır? biz dedik ki;

- 1- Örtülü de olsa faiz alıp vermemek lazım,
- 2- İşçi hakkını gasb etmemek lazım,
- 3- Alış-verişte yalan söylememek lazım,
- 4- İyi gösterip kötü mal satmamak lazım,
- 5- Açık ve dürüst olmak lazım.

Dedik ki, bir Müslüman olarak bu ilkeleri deniyelim. Çünkü kaybedeceğimiz hiç bir şey yoktu. Ben muhasebeciydim, Erol ve Cumhur iyi bilgisayar sistemcisiydi ve maaşla çalışıyorlardı. Kaybedeceğimiz şey para değildi, zaten yoktu. Kaybedilebilecek tek şey zamandı.

Tüm bu şartlarda ilkelerimiz doğrultusunda iş

hayatına başladık. O zamanlar bir arkadaşımızın esprisi olmuştu. "Firmayı kurdunuz, hadi bakalım faize bulaşmayın da görelim.." Allah (cc)'a hamdolsun şimdiye kadar faize bulaşmadık. Ne faiz aldık ve ne de faiz verdik. Titizlikle bu kurala uyduk, zaman zaman bu yüzden zarar ettik. Faiz vermediğimiz için bize mal

verilmedi. Çünkü vaktinde ödeme yapamıyorduk. Bu sıkıntıları farklı şekilde aşmaya çalıştık. Bilgimiz dahilinde kesemize faiz girmemiştir, kerhen çıkmıştır.

İşçi hakkı konusunda; "İşçinin hakkını alın teri kurumadan veriniz" şeklindeki Hadis-i Şerif çerçevesinde; insanların sömürülmemesi temel ilkemiz oldu. Ücret artışları konusunda prensibimiz; işçi ücretlerinin en azından enflasyon oranlarına endeksli olarak artışı şeklinde oldu.

Diğer bir ilkemiz, alış verişte yalan söylememek. Şükür biz şu ana kadar hiç yalan söylemedik. Müşterilerimizin bağırmalarına, çağırmalarına muhatap olma pahasına yalan söylemedik. Kendisini telefonla arayan müşteriye karşı hiçbir personel, sekretere kendisinin olmadığını söyleyemez.

İyi gösterip kötü mal satmadık. Yüksek teknoloji ürünü mal satmaktayız. Müşterinin bir daha gelmemesi söz konusu. Bugün 650 civarında kayıtlı firma bazında müşterimiz var. Müşteri firma-

larla sürekli çalışır durumdayız. Bugüne kadar gayri ahlaki davrandığımız gerekçesiyle bizden ayrılan firma olmamıştır. Bununla birlikte belki ilkelimizle uyuşamayıp ayrılanlar olmuştur.

— *Sahip olduğunuz değer yarguları işlerinizi belirli bir iş ve ticaret ahlakı çerçevesinde yürütmenizi gerektiriyor. Bu noktada günümüz ticari ilişkileri ile bahsedilen iş ve ticaret ahlakı arasında bir uyumsuzluk söz konusu mu? Tüm bunlar, ticari hayatta ayakta kalabilmeyi zorlaştıran bir etken mi?*

Adnan İNCİ: Esasında bir şeylerden vazgeçmeniz o kadar zor değil. Nasıl zor değil? Faizlerden vazgeçmek, faizle çalışmamak o kadar problem değil. Paranızı başka şekilde değerlendirirsiniz. Dolayısıyla faiz probleminiz olmaz ve kendi değer yargılarınızla çelişmezsiniz. İşin hakkını vermiş, kul hakkı da yememiş olursunuz. Bunun aksini yaparsanız, piyasa böyle gerektiriyor dersiniz tabii ki değer yargılarınızla da çelişirsiniz.

Kazançlarımız, yeni yatırımlara dönüşmektedir. Sahip olduğumuz maddi varlıklarımızın tümü buradadır. firmalarımızdadır. Sürekli de burada olacaktır.

Yatırım olacaktır, işyeri olacaktır, makina olacaktır, en önemlisi insan olacaktır. Biz insana yapılan yatırımı en büyük yatırım olarak görüyoruz. Şu an bana gelip giden 5 arkadaşımız var. Part-time olarak çalışan bu arkadaşlarımız COMEDİA Bilgisayar ilkelerinde hem çalışıyor, hem de yetiştiriyorlar. İleride burada çalıştırmak üzere kurslara giden, eğitimlerini sürdüren arkadaşlarımız var.

Firmalarımız da prensiplerimize uygunluğu şartıyla genç arkadaşlara öncelik tanıyoruz. Firmalarımızda çalışanların yaş ortalaması 27'dir.

— *Adnan Bey, bahsettiğimiz bu iş ve ticaret ahlakı çerçevesinde günümüz iş ve ticaret hayatının geleceğini nasıl görüyorsunuz?*

Adnan İNCİ: Ahlaki kurallar çerçevesinde düzenlenmiş bir piyasada, insanların Allah rızasına uygun olmayan kârdan vazgeçmeleri ile temiz gelirler oluşacak, temiz firmalar kurulacak, temiz gelirler temiz insanlara ulaşacak, temiz insanlar da temiz nizamı tesis edeceklerdir. İşte genel ekonomik çözüm bu.

Bir kişi faizi ya alıyordur, ya almıyordur. Bir adam kul hakkı ya yiyordur, ya yemiyordur. Kimse faiz almak zorunda değil, kimse gelip zorla faizi alacaksın demiyor. Gidip parayı ken-

di isteğimizle bankaya yatırıyoruz. Sonra da faiz oluşmuş alalım diyoruz. Ayrıca, paranızı bankaya kullanılmamak da önemli.

Kimliği ne olursa olsun her insan doğru ve dürüst ticaret yapmak ister.Çünkü herkesin, kârı, kazancı bu piyasanın içerisinde. Dürüst çalışırsanız tercih sebebi olursunuz; müşteri de kazanır siz de... Bu yüzden piyasa şartları şunu gerektiriyor, bunu gerektiriyor yok.

Tamam, piyasa şartları zor, çetin, ticarete rekabet ağır ve sert. Ama bu sert ticaret içinde de Müslümanca davranmak kolay ve karlı. Kapitalist sistemde Müslümanca ticaret yapmak pirim getirir, kar getirir.

— *Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu olmak size neler sağladı?*

Adnan İNCİ: Gördüğüm ve yaşadığım kadarıyla SBF'nin diğer fakültelerden bir farkı var. İktisatçı iktisat okur, hukukçu hukuk okur, işletmeci işletme okur, matematikçi matematik okur. Ama Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi bunların hepsini okur.

Peki bunun sağladığı nedir? Bu insana bir aşırı verir. Şayet burada okuduğunuz şeyleri kendi fikirsel gücünüzden geçirerek hayata tatbik edebilirsiniz hayata o cepheden bakabilirsiniz insanlarla ve toplumla olan ilişkilerinizdeki başarılarınız artar. Yani SBF'den mezun olan insanlar Türkiye şartlarında çok şanslı insanlar.

Bugün gerek iş hayatında, gerekse bürokraside Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu olan çok sayıda insan vardır. Onlara bu başarıyı sağlayan SBF'de gördükleri eğitimidir. Derslerdeki çeşitlilik ve nitelik SBF mezunlarını diğer mezunlara göre daha avantajlı kılıyor. Görülen dersler belki çok derinlemesine görülüyor ama bir SBFli, bunları hayatında nasıl kullanacağını hesabını, değerlendirmesini iyi yapıp onu kullanma yolunu bulursa başarıyı elde etmemesi için hiçbir sebep yoktur.

— *Adnan Bey son olarak, iş hayatına atılmışlara ve iş hayatına atılacaklara ne gibi tavsiyeleriniz olacak?*

Adnan İNCİ: Önce insan, sonra Müslüman olsunlar yeter. Bunlar akli çalıştırmayı, iyi bir tahsili ve sahip olduğu bilgi ve beceriyi iyi yönde kullanmayı gerektirir.

Bu nitelikteki bir insanın dünyada katedeceği hiçbir şey yoktur ve bu yüzden azimli, cesur ve girişken olur. Bu da başarıyı getirir. ■

SİYASAL VAKFI ÜYELERİ

Doç. Dr. TURAN YILDIRIM

1961 yılında Mardin'de doğdu. İlk öğrenimini Mardin'de yaptı. Kaman Ortaokulu'nu ve Keskin Lisesi'ni bitirdi. İ.Ü. SBF'den 1983 yılında mezun oldu. Halen Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç. Dr. AZİZ KUTLAR

1958 yılında Adıyaman'da doğdu. Orta öğrenimini Malatya'da tamamladı. Bir süre İTÜ Kimya Fakültesi'ne devam etti. Daha sonra girdiği İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden 1984 yılında mezun oldu. İ.Ü. İktisat Fakültesi'nde Yüksek Lisans ve Doktora yaptı. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümünde görev yaptı. Halen Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde Doç. olarak görev yapmaktadır.

Ali Fatih ÖZDÜR

1958 yılında Bursa'da doğdu. Orta öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde tamamladı. Daha sonra girdiği İ.Ü. SBF'den 1984 yılında mezun oldu. Halen özel bir Finans Kurumunda idareci olarak çalışmaktadır.

Hüseyin DEMİRHAN

1956 yılında İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini İstanbul İmam-Hatip Lisesi'nde tamamladı. İ.Ü. SBF'den 1985 yılında mezun oldu. Halen Türkiye Denizcilik İşletmeleri'nde müfettiş olarak görev yapmaktadır.

İsmail ALTUNDAL

1966 yılında Sivas'da doğdu. Orta öğrenimini Sivas'da tamamladı. İ.Ü. SBF'den 1986 yılında mezun oldu. Halen Gümrük Muhafaza Kontrolörü olarak (Ankara) çalışmaktadır.

Oğuzhan TAŞKESEN

1965 yılında Burdur'da doğdu. Orta öğrenimini Burdur Sağlık Meslek Lisesi'nde tamamladı. İ.Ü. SBF'den 1987 yılında mezun oldu. Halen Maliye Bakanlığında Hesap Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

Ünsal SÖZBİR

1966 yılında Çıldır'da doğdu. Orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. İ.Ü. SBF'den 1987 yılında mezun oldu. Halen Bankalar Yeminli Murakıbi olarak görev yapmaktadır.

Sabahaddin KAPLAN

1965 yılında Bismil'de doğdu. Orta öğrenimini Kırıkhan İmam Hatip Lisesinde tamamladı. İ.Ü. SBF'den 1987 yılında mezun oldu. Halen bilgisayar ticareti ile uğraşmaktadır.

İslam EMİROĞLU

1964 Kozan doğumlu. Orta öğrenimini Adana'da tamamladı. 1987 yılında İ.Ü. SBF'yi tamamladı. Halen Vakıflar Müfettişi olarak görev yapmaktadır.

Arslan GÜNLER

1966 yılında Vezirköprü'de doğdu. Orta öğrenimini Vezirköprü'de tamamladıktan sonra 1987 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Halen Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulunda Gümrük Müfettişi olarak çalışmaktadır.

Mustafa TAŞKIN

1966 yılında Çan'da doğdu. Orta öğrenimini İstanbul İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1988 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Halen Maliye Bakanlığı İstanbul Defterdarlığı, Vergi Denetmeni olarak görev yapmaktadır.

Siret KARASOY

1965 yılında Sivas'ta doğdu. Orta öğrenimini Sivas ve Şarkışla İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1988 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Halen Sivas Belediyesi Araştırma Planlama Koordinasyon Müdürü olarak görev yapmaktadır.

İ. Ethem DEVECİ

1966 yılında Adıyaman'da doğdu. Orta öğrenimini Gaziantep İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1988 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Halen Nesil Matbaacılık Yayıncılık San. Tic. A.Ş.'de Yönetici olarak görev yapmaktadır.

Erol DİLAVER

1966 yılında Sürmene'de doğdu. Orta öğrenimini Tuna Lisesi ve Sultanahmet Teknik Lisesinde tamamladı. 1989 yılında İ.Ü. SBF'yi tamamladı. Halen, Bilgisayar sektöründe faaliyet göstermektedir.

İbrahim TÜRKİŞ

1968 yılında Antalya'da doğdu. Orta öğrenimini Antalya'da tamamladı. İ.Ü. SBF'yi 1989 yılında bitirdi. Halen Maliye Bakanlığında Gelirler Kontrolörü olarak görev yapmaktadır.

Naci AĞBAL

1968 yılında Bayburt'ta doğdu. Orta öğrenimini Bayburt'ta tamamladı. İ.Ü. SBF'yi 1989 yılında bitirdi. Halen Maliye Müfettişi olarak görev yapmaktadır.

Mümin SOKAT

1968 İzmir Doğumlu. Orta öğrenimini Ödemiş'te tamamladı. 1989 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Halen Tekel Genel Müdürlüğünde Müfettiş olan Sokat, yüksek lisansını da AT'nin siyasal yapısında yapmıştır.

Recep ÖZTÜRK

1968 yılında Kırşehir/Çiçekdağı doğumlu. Orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. İ.Ü. SBF'den 1989 yılında mezun oldu. Halen Al Baraka Türk Özel Finans Kurumu A.Ş. Karaköy şubesinde şef olarak görev yapmaktadır.

Hayrettin TURAN

1968 yılında Horasan'da doğdu. Orta öğrenimini Horasan'da tamamladı. 1990 yılında İ.Ü. SBF'yi tamamladı. Halen Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanı olarak görev yapan Turan, Yüksek lisansını İ.Ü. Maliye'de tamamladı.

Mustafa DURUSOY

1968 yılında Hatay'da doğdu. Orta öğrenimini Kırıkhan İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1990 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Yüksek lisansını M.Ü. İktisat Tarihinde tamamladı.

Hızır TUTAN

1967 yılında Ardeşen'de doğdu. Orta öğrenimini Ardeşen İ.H.L.'de tamamladı. 1991 yılında İ.Ü. SBF'yi bitirdi. Halen Yurt Müdürü olarak görev yapmaktadır. Yüksek lisansını İ.Ü. İktisat Fakültesinde Sosyal Siyaset dalında tamamladı.

Mustafa HONİ

1969 yılında Suluova'da doğdu. Orta öğrenimini Suluova İ.H.L.'de tamamladı. 1991 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Honi, ayrıca M.Ü. İktisat tarihinde yüksek lisans yapmıştır. Halen İGDAŞ'da çalışmaktadır.

Halil UTKAN

1967 yılında Elbistan'da doğdu. İ.Ü.SBF'den 1992 yılında mezun oldu. Halen Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F.'de Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır.

Mehmet ÖZ

1966 yılında Kayseri'de doğdu. Orta öğrenimini Kayseri'de tamamladıktan sonra 1988 yılında İ.Ü. SBF'den mezun oldu. Halen Seben Kaymakamlığı görevinde bulunan Öz, yüksek lisansını İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi branşında tamamladı.

pano

VEFAT

Osman Yurt'un kardeşi **Bülent YURT** kardeşimiz Miraç Gecesi Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Kardeşimize Allah'dan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

ATAMA

Mensuplarımızdan **Ender Tosun** yeterlilik sınavını geçerek Maliye Müfettişi oldu.

 Yine mensuplarımızdan **Murat Uğurlu** Maliye Müfettişliğine atandı.

Arkadaşlarımızı tebrik ediyoruz.

DOĞUM

Camiamız mensuplarından, Gölyaka/Bolu Kaymakamı Sabahattin ÖZTÜRK'ün bir kız çocuğu dünyaya gelmiştir. Aileyi tebrik eder, bebeğe hayırlı ve sağlıklı ömür dileriz.

KAYMAKAM ATAMALARI

 2 Şubat 1996 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Atama Kararı ile, aşağıdaki isimleri belirtilen Fakültemiz mezunu Kaymakam adayları, 3 yıllık staj dönemlerini tamamlayarak, asaleten Kaymakamlık Görevine atanmışlardır. Arkadaşlarımızı tebrik eder, yeni görevlerinde başarılar dileriz.

KARİYER

Vakfımız Yönetim Kurulu üyesi **Mustafa Delican** tezini sunarak İktisat doktoru olmuştur.

Yine camiamız mensuplarından **Gülfettin Çelik** Yardımcı Doçent kadrosuna atanmıştır. Kardeşlerimizi tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

DÜĞÜN

Mensuplarımızdan **Mehmet ÖKSÜZ**, 7 Ocak 1996 - Pazar günü evlendi.

Yine camiamızdan **Nevzat ER** ve **Abdullah ÖZGÜR** evlendiler.

Arkadaşlarımızı tebrik ediyor, iki cihan saadeti diliyoruz.

Fikret ZAMAN: İnhisar/Bilecik
Mustafa YEL: Pehlivan köy/Kırklareli
Şaban ACAR: Balkan/Denizli
Garuk BEKARLAR: Akkuş/Ordu
Hüseyin KONAK: Saraykent/Yozgat
Mehmet ÖZ: Seben/Bolu
Mehmet ÜNAL: Bayat/Çorum
Suat DERVİŞOĞLU: Kabataş/Ordu
Sait KARAHALİLOĞLU: Yığılca/Bolu
İlhan TURGUT: Eski/Aksaray
Azmi BAŞÇELİK: İmranlı
Yüksel TOPAL: Kabadüz
S.Sırrı ARISOY: Boztepe

basından

Borsa'nın Meşruiyeti Belirsiz

Yeni Şafak ■ 6 Kasım 1995

Borsa uzmanı Mustafa Büyükbacı, "Hisse senetlerinin iki türlü getirisi vardır. Birisi hisse senetlerinin borsa alınıp satılmasıyla oluşan getiri, diğeri ise hisse senetinin ait olduğu şirketin kazancından kişinin hissesine düşen paydır.

İstanbul-İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Mezunlar ve Mensupları Vakfı 1995-1996 eğitim ve öğretim yılının ilk seminerini düzenledi. Vakfın düzenlemiş olduğu ilk seminerde, gazetemizin yazarlarından ve aynı zamanda borsa uzmanı olan Mustafa Büyükbacı, "Türkiye'de Borsa" konulu bir konferans verdi. Borsadaki hadisenin çok izafi bir durum olduğunu söyleyen Mustafa Büyükbacı, borsadaki insanların ikiye ayrıldığını belirterek, "Borsada iki türlü insan vardır. Bunlardan biri spekülâtorler diğeri ise yatırımcılardır" şeklinde konuştu. Büyükbacı, bir yatırımcının bütün ayrıntıların incelemek zorunda olduğunu belirterek, "Yatırımcı bütün ayrıntıları ve ekonomik konjonktürü incelemek zorundadır. Şirketlerin ortaklarına baktık açısından, genel müdürün bindiği arabaya kadar hepsini incelemesi gerekir. Yatırımcı için hisse senedinin o günlük fiyatı çok önemli değildir. Fakat spekülâtor için her zaman hisse senedinin o gün-

kü fiyatı önemlidir. Spekülasyon yapan insanın kazanma imkanı yoktur. Hisse senetlerinin özelliklerine değinen Büyükbacı, "Hisse senetlerinin iki türlü getirisi vardır. Birisi hisse senetlerinin borsada alınıp satılmasıyla oluşan getiri, diğeri ise hisse senetinin ait olduğu şirketin kazancından kişinin hissesine düşen paydır" diyerek, yatırımcının her ikisini de gözönünde tutmak zorunda olduğunu bildirdi.

Hisse senetlerinin getirisinden sonra borsanın meşruiyetini ele alan Büyükbacı, "Borsaya itiraz noktalarından birinin, Nisa Suresi'nin 29. ayetine (Ey inananlar, mallarınızı aranızda batalla -doğru olmayan yollarla, haksız yere- yemeyin. Kendi rızanızla yaptığımız ticaret olursa başka. Ve nefislerinizi de öldürmeyin Şüphesiz Allah, size karşı çok merhametlidir.) dayanarak yapıldığını belirterek, "Buradaki temel veri, borsa sistemi karşılıklı rızaya dayanıyor mu, dayanmıyor mu sorusudur. Karşılıklı rızaya dayanıp, dayanmadığı konusu üzerinde çok düşünmeliyiz" dedi. Mustafa Büyükbacı diğer karşı çıkış sebeplerinden biri olarak da, anonim şirketlerinin İslami olup olmadığı tartışmalarını göstererek, bunlar üzerinde de çok düşünmek gerektiğini söyledi. Büyükbacı buraya kadar söylediklerinin bazıları hariç diğer-

lerinin nas olmadığını işaret etti. Genelde bunların alimlerin söylemiş olduğu sözlere dayandığını bildirecek, "Bunların hepsi içtihattır. Bunların değiştirilip değiştirilemeyeceğini tartışmak gerekir" dedi. Daha sonra menfaatin mal olup olmadığı tartışmasına değinen Mustafa Büyükbacı, "İmam-ı Azam'a göre menfaat mal değildir. Ama cumhuru ulema menfaati mal olarak kabul etmiştir" dedi. Büyükbacı piyasada yaygın olarak yaşanan sahtekarlıkları da ele alarak, "Bir insan piyasaya ilk defa giriyor ve piyasayı yanlış bilgilendiriyor. Bir sahtekarlık var. Bunu üzerinde oturup tartışmak lazım. Mevcut ulema bunun yanlış olduğunu söylüyor. Borsada oluşan fiyatlar şeffaftır. Fakat şirket sahibi tarafından manipülasyon yapılmışsa tartışmaya götürür" diyerek, borsaya karşı çıkışın önemli sebeplerinden birine değindi. Ayrıca insanların sefih noktaya gelmelerini eleştiren Büyükbacı, "İnsanların sefih noktaya gelmesi uygun değildir. Borsa insanları bu noktaya getirebiliyor. İnsanların sefih noktaya gelmelerini tamamen borsaya yüklemek de hatalı olur. Bu durum yalnızca borsada değil, başka konularda da yaşanıyor. Bunu da düzeltmek için oturup konuşmak gerekiyor" şeklinde konuştu ■

Türkiye'nin
ilk ve tek
Dış Ticaret
Eğitim Merkezi:
Zemin
Dünya
pazarlarının
kapısı
sadece
bilgi ile
açılır.

Dünya tek bir pazara dönüşüyor.
Sınırların kalktığı ticaret dünyası
ülkemizin üretici, yatırımcı,
pazarlamacı kuruluşlarına,
yeni fırsatlar sunuyor.
Bu fırsatları değerlendirmek için de
önce bilgiye ve bilgili elemanlara
ihtiyaç var.

ZEMİN DIŞ TİCARET EĞİTİM MERKEZİ,
Türkiye'nin dış ticaret konusundaki
ilk eğitim kuruluşudur. Çok amaçlı ve
kapsamlı eğitim programlarıyla
uluslararası alanda Türkiye'nin
ihtiyaç duyduğu uzman ve
ara elemanları yetiştirecek, yöneticilere
bilgi desteği verecek tek eğitim kuruluşu.
ZEMİN DIŞ TİCARET EĞİTİM MERKEZİ,
dış ticaret temel eğitimden gümrükleme,
kambiyo, kargo gibi uygulamaya yönelik
programlarla, uluslararası pazarlamadan
dış ticaret finans yönetimine, ticari
İngilizce'den kalite yönetimine kadar
uzanan geniş bir alanda uzmanlar ve
akademisyenlerin desteğinde,
uluslararası düzeyde bilgi sahibi olmak,
uluslararası niteliklere sahip olmak
isteyen herkese yardımcı olmaya hazırdır.

Dış ticarete başarı bilgi
"zemin"inde yükselecek.
Yeni bir mesleğin sahibi olmak
istiyorsanız, mesleğinizi
geliştirmek istiyorsanız,
yönetim anlayışınızı daha da
ileriye taşımak istiyorsanız
ZEMİN DIŞ TİCARET EĞİTİM
MERKEZİ'nin sunduğu
olanaklardan yararlanın.

ZEMİN
Dış Ticaret Eğitim Merkezi

Önce güneş hava su

Sonra bol gıda gelir

Akşama babacığım

Unutma Ülker getir

Elli yıldır unutmayan milyonlarca babaya, milyonlarca teşekkür !

Ülker, elli yıldır Türkiye'ye lezzetli, kaliteli, güvenilir ürünler sunuyor. Ve elli yıldır milyonlarca baba, anne, büyükanne, büyükbaba... Kısacası yüreği sevgi dolu

herkes, sevdiklerine Ülker armağan ediyor. Lezzete ve sağlığa adanmış nice elli yılı sizlerle paylaşmak dileğiyle, sevginin tadını bilen herkese milyonlarca teşekkür !

Dogal gaz = Saglik

“Yasayabilir bir Istanbul için”

AYRINTILI : 626 46 46
BILGI İÇİN :

İSTANBUL
BOYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

 IGDAS